

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**OLIY TA’LIM TIZIMI KADRLARINI QAYTA TAYYORLASH VA
MALAKASINI OSHIRISH INSTITUTI**

**TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
HUZURIDAGI PEDAGOG KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA
ULARNING MALAKASINI OSHIRISH TARMOQ MARKAZI**

**PEDAGOG KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA MALAKASINI
OSHIRISHNING “MENEJMENT” YO‘NALISHI**

**“MENEJMENTNING DOLZARB MUOMMOLARI” MODULI BO‘YICHA
O‘QUV-USLUBIY MAJMUA**

Tuzuvchilar: **S.S.Sobirjonov** - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, professor.

Taqrizchilar: **E.G'.Nabiyev** - iqtisodiyot fanlari doktori, professor.
F.X.Nazarova - iqtisodiyot fanlari doktori, professor.

Toshkent-2025

“MENEJMENTNING DOLZARB MUOMMOLARI”

MUNDARIJA

KIRISH.....	3
1. “MENEJMENTNING DOLZARB MUOMMOLARI” MODULI BO‘YICHA ISHCHI O‘QUVDASTURI.....	4
2. “MENEJMENTNING DOLZARB MUOMMOLARI” MODULINI O‘QITISHDA FOYDALANILADIGAN INTERFAOL TA’LIM METODLARI.....	16
3. “MENEJMENTNING DOLZARB MUOMMOLARI” MODULI BO‘YICHA MA’RUZA	
MATNI.....	29
4. AMALIY MASHG‘ULOTLAR UCHUN MATERIALLAR, TOPSHIRIQLAR VA ULARNI O‘TKAZISH BO‘YICHA TAVSIYALAR.....	68
5. BITIRUV ISHLARI UCHUN MAVZULAR	83
6. KEYSLAR BANKI.....	84
7.GLOSSARIY.....	95
8. ADABIYOTLAR RO‘YXATI	105
9. MUTAXASSIS TOMONIDAN BERILGAN TAQRIZ.....	109

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**OLIY TA’LIM TIZIMI KADRLARINI QAYTA TAYYORLASH VA MALAKASINI
OSHIRISH INSTITUTI**

**TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI HUZURIDAGI PEDAGOG
KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA ULARNING MALAKASINI OSHIRISH
TARMOQ MARKAZI**

“Tasdiqlayman”
Direktor _____ prof. N.G‘. Karimov
«_____» _____ 2025 y.

**“MENEJMENTNING DOLZARB MUOMMOLARI”
MODULINING**

ISHCHI O‘QUV DASTURI

Qayta tayyorlash va malaka oshirish kursi yo‘nalishlari:
Menejment

Tinglovchilar kontingenti:
Oliy ta’lim muassasalari pedagog kadrlari

Mazkur ishchi o'quv dasturi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024 yil 27-dekabrdagi 485 -sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan o'quv reja va dastur asosida tayyorlandi.

Tuzuvchilar: **S.S.Sobirjonov** - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, professor.

Taqrizchilar: **E.G'.Nabiyev** - iqtisodiyot fanlari doktori, professor.
F.X.Nazarova - iqtisodiyot fanlari doktori, professor.

Ishchi o'quv dasturi Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Kengashining qarori bilan tasdiqqa tavsiya qilingan (2024 yil 29.12 dagi 4 - sonli bayonnoma).

KIRISH

Mazkur ishchi o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda tasdiqlangan "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 12 iyundagi "Oliy ta'lim muassasalarining rahbar va pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi PF-4732-son, 2019-yil 27-avgustdagi "Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida"gi PF-5789-son, 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son, 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son, 2023-yil 25-yanvardagi "Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo'lga qo'yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-14-son Farmonlari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 23-sentabrdagi "Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 797-son Qarorida belgilangan ustuvor vazifalar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo'lib, u oliy ta'lim muassasalari pedagog kadrlarining kasb mahorati hamda innovatsion kompetentligini rivojlantirish, sohaga oid ilg'or xorijiy tajribalar, yangi bilim va malakalarni o'zlashtirish, shuningdek amaliyotga joriy etish ko'nikmalarini takomillashtirishni maqsad qiladi.

Dastur doirasida berilayotgan mavzular tinglovchilarda menejmentning dolzarb muammolari va ularni tahlil etish, baholash hamda samarali yechimlar ishlab chiqish bo'yicha zaruriy yangi bilim, ko'nikma va malakalarni hamda kompetensiyalarni o'zlashtirishga xizmat qiladi.

Modulning maqsadi va vazifalari

Modulning maqsadi: "Menejmentning dolzarb muammolari" bo'yicha qayta tayyorlash va malaka oshirish kursi tinglovchilarining bilim va ko'nikmalarini takomillashtirishga qaratilgan. Modul doirasida menejment sohasidagi zamonaviy muammolar, global va mahalliy tendensiyalar, shuningdek, biznes boshqaruvida uchraydigan asosiy qiyinchiliklar va ularni samarali hal qilish yo'llari tahlil qilinadi.

Menejment sohasida korxonalar turli muammolarga duch kelmoqda. Globalizatsiya va raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan birga biznes yuritish jarayonida yangi chaqiriqlar vujudga kelmoqda. Shu bois modul tinglovchilarga menejmentning so'nggi yutuqlari, xalqaro biznes yuritishda hisobga olinishi kerak bo'lgan madaniy va iqtisodiy omillar, global standartizatsiya va mahalliy moslashuvni muvozanatlash, rivojlanayotgan bozorlar va ularning muammolari haqidagi bilimlarni shakllantirishga yordam beradi.

Modulning vazifalari:

- Zamonaviy menejment tizimida uchraydigan asosiy muammolarni aniqlash va ularning sabablarini o'rganish;
- Menejerlar va tashkilotlar duch kelayotgan global va mahalliy chaqiriqlarni baholash;
- Menejment sohasida yangi texnologiyalar, innovatsiyalar va raqamli transformatsiyaning ahamiyatini o'rganish;
- Korxona boshqaruvida barqaror rivojlanish tamoyillarini qo'llash usullarini tushuntirish;
- Korxonalarda yuzaga keladigan inqiroz holatlarini oldindan prognoz qilish va ularga moslashish strategiyalarini ishlab chiqish;
- Chidamlilik (resilience) va biznes uzluksizligini ta'minlash bo'yicha usullarni o'rganish;
- Xalqaro menejment va biznes yuritish tajribalarini tahlil qilish;

- Mahalliy korxonalar uchun global menejment standartlarini moslashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish;
- Menejmentda shaffoflik, hisobdorlik va korrupsiyaga qarshi kurash tamoyillarini o'rgatish;
- Biznes etikasiga rioya qilishning kompaniyaning uzoq muddatli muvaffaqiyatiga ta'sirini tushuntirish;
- Atrof-muhitga ta'sirni minimallashtirish bo'yicha menejment yondashuvlarini o'rganish;
- Korxonalarning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish strategiyalarini ishlab chiqish;
- Samarali ta'minot zanjiri tizimini yaratish va uni barqaror boshqarish bo'yicha ko'nikmalarni shakllantirish;
- Rivojlanayotgan bozor sharoitida logistika muammolarini hal qilish usullarini o'rganish;
- Bozor o'zgarishlariga moslashish va samarali strategiyalar ishlab chiqish bo'yicha tahliliy fikrlashni rivojlantirish.

Modul bo'yicha tinglovchilarning bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar

“Menejmentning dolzarb muammolari” modulini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida:

Tinglovchi:

- Zamonaviy menejment muammolari, ularning sabab va oqibatlarini aniqlash;
- Global va mahalliy menejment muammolarining o'ziga xos xususiyatlarini farqlash;
- Menejment tizimidagi inqiroz holatlarini oldindan baholash va yechim topish;
- Korxona boshqaruvida samarali strategiyalar ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy etish;
- Qabul qilingan menejment qarorlarining natijalarini tahlil qilish va baholash;
- Menejer sifatida zamonaviy muammolarga innovatsion yechimlarni taklif qilish;
- Rivojlangan mamlakatlarning ilg'or menejment yondashuvlari haqida **bilimlarga ega bo'lishi**;
- Xalqaro menejment tajribalarini mahalliy korxona va tashkilotlarga moslashtirish.
- Xalqaro biznes yuritishda madaniy va iqtisodiy omillarni inobatga olish.
- Korxonalarda inqirozli vaziyatlarni boshqarish strategiyalarini ishlab chiqish.
- Qiyin sharoitlarda menejmentning samaradorligini ta'minlash usullarini o'rganish.
- Risklarni boshqarish va biznesning uzluksiz faoliyatini ta'minlash bo'yicha bilimlarni egallash.
- Korxonalarda ekologik barqarorlik tamoyillarini qo'llash.
- Yashil menejment yondashuvlari asosida innovatsion biznes modellarni shakllantirish.
- Resurslardan samarali foydalanish va ekologik barqarorlikni ta'minlash bo'yicha strategiyalarni ishlab chiqish bo'yicha **ko'nikma va malakalarni egallashi**;
- O'zbekiston sharoitida barqaror ta'minot zanjirlarini rivojlantirish imkoniyatlarini baholash.
- Korporativ boshqaruvda shaffoflik va hisobdorlikni ta'minlash mexanizmlarini o'rganish.
- Menejment tizimida korrupsiyaga qarshi kurash va etika tamoyillariga rioya qilish.
- Korporativ ijtimoiy mas'uliyat strategiyalarini ishlab chiqish.
- Menejment muammolarini aniqlash uchun ilmiy-tahliliy metodlarni qo'llash.
- Amaliy tadqiqotlar orqali menejmentdagi dolzarb muammolarni aniqlash va tavsiyalar ishlab chiqish.
- Amaliy holat tahlili (case study) va muammoli vaziyatlarni modellashtirish usullarini qo'llash.
- Menejment muammolariga tizimli va strategik yondashish.
- Muammolarni hal qilish uchun ijodiy va innovatsion usullarni qo'llash.
- Muammolar yuzasidan chuqur tahliliy fikrlash va optimal boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish

bo'yicha **kompetensiyalarni egallashi lozim.**

Modulni tashkil etish va o'tkazish bo'yicha tavsiyalar

“Menejmentning dolzarb muommolari” moduli ma’ruza va amaliy mashg’ulotlar shaklida olib boriladi.

Kursni o’qitish jarayonida ta’limning zamonaviy metodlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo’llanilishi, shuningdek, ma’ruza darslarida zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida taqdimot va elektron-didaktik texnologiyalarni; o’tkaziladigan amaliy mashg’ulotlarda texnik vositalardan, blits-so‘rovlar, aqliy hujum, guruhli fikrlash, kichik guruhlar bilan ishlash, va boshqa interfaol ta’lim metodlarini qo’llash nazarda tutiladi.

Modulning o‘quv rejadagi boshqa modullar bilan bog‘liqligi va uzviyligi

“Menejmentning dolzarb muommolari” moduli bo'yicha mashg'ulotlar o'quv rejasidagi “Zamonaviy menejment yutuqlari” moduli bilan uzviy aloqadorlikda olib boriladi.

Modulning oliy ta'limdagi o'rni

Modulni o'zlashtirish orqali tinglovchilar menejment va undagi muammolar, ularni bartaraf etish bo'yicha bilim, malaka, ko'nikmalarni shakllantirishga doir kasbiy kompetentlikka ega bo'ladilar.

MODUL BO'YICHA SOATLAR TAQSIMOTI

№	Modul mavzulari	Auditoriya o'quv yuklamasi			
		Jami	Nazar iy	Amali y mashg 'ulot	Ko'ch ma mashg 'ulot
	Menejmentning zamonaviy muammolari va rivojlanish tendensiyalari Menejment sohasida yuzaga kelayotgan global va mahalliy muammolar. Innovatsiyalar va texnologik taraqqiyotning boshqaruv tizimiga ta'siri. Globalizatsiya va xalqaro menejment muammolari. Menejerlarning zamonaviy kompetensiyalari va yangi chaqiriqlarga moslashish.	6	2	2	2
2.	Strategik menejment va boshqaruvda inqirozlarni yengib o'tish Korxona strategik boshqaruvidagi dolzarb muammolar va ularning sabablari. Inqiroz menejmenti: muammolarni tahlil qilish va hal qilish strategiyalari. Korxona chidamliligini oshirish va risklarni boshqarish tamoyillari. Noaniqlik sharoitida tezkor va samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilish.	8	2	2	4
3.	Korporativ boshqaruv va biznes etika muammolari Korporativ boshqaruv tizimidagi muammolar va ularni hal qilish yo'llari. Menejerlarning mas'uliyati va boshqaruvda shaffoflik tamoyillari. Korrupsiyaga qarshi menejment strategiyalari va biznesda axloqiy tamoyillar. Korporativ madaniyat, inson resurslarini boshqarish va xodimlarning motivatsiyasi.	8	4	4	

4.	Barqaror rivojlanish va innovatsion menejment tamoyillari Yashil iqtisodiyot va ekologik menejment. Korxonalar uchun barqaror ta'minot zanjiri modellarini yaratish. Innovatsion menejment strategiyalari va biznesning raqamli transformatsiyasi. O'zbekiston sharoitida barqaror rivojlanish va menejment modelini ishlab chiqish imkoniyatlari.	4	2	2	
Jami:		26	10	10	6

NAZARIY MASHG'ULOTLAR MAZMUNI

1-Mavzu: Menejmentning zamonaviy muammolari va rivojlanish tendensiyalari (2 soat)

Menejment tushunchasi va uning rivojlanish bosqichlari. Globalizatsiya va xalqaro menejmentda yuzaga kelayotgan muammolar. Bozor iqtisodiyoti sharoitida menejment muammolari va ularning yechimlari. Rivojlanayotgan mamlakatlarda menejment tizimidagi asosiy qiyinchiliklar. Korxona strategik boshqaruvida uchraydigan muammolar va ularning oqibatlari. Menejmentda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektidan foydalanish muammolari. Mehnat resurslarini boshqarish: xodimlar motivatsiyasi va inson kapitali muammolari. Innovatsiyalarni joriy qilish va texnologik o'zgarishlarga moslashishdagi qiyinchiliklar. Menejmentda qaror qabul qilish jarayonining murakkabligi va ma'lumotlar yetishmovchiligi. Menejmentda raqamli transformatsiya va biznes jarayonlarining avtomatlashtirilishi. Korxonalarda barqaror menejment va yashil iqtisodiyot tamoyillarining rivojlanishi. Agility-menejment: tezkor moslashish va dinamik strategiyalarni qo'llash tendensiyalari. Platforma biznes modellarining rivojlanishi va startup menejmenti. Katta ma'lumotlar (Big Data), sun'iy intellekt va biznes-analitika menejmentda yangi imkoniyatlar sifatida. Menejerlar uchun yangi davr kompetensiyalari va talablar. Masofaviy menejment va jamoalar bilan ishlash muammolari. Korxonalarda innovatsion muhit yaratish va ijodiy menejment tamoyillari. Korporativ boshqaruvdagi zamonaviy tendensiyalar va xalqaro standartlarga moslashish.

2-Mavzu: Strategik menejment va boshqaruvda inqirozlarni yengib o'tish (2 soat)

Strategik menejment tushunchasi va uning zamonaviy biznesda o'rni. Korxona strategiyasini shakllantirishning asosiy bosqichlari. Strategik rejalashtirish va bozor sharoitlariga moslashuvchanlik tamoyillari. Menejmentda uzoq muddatli rejalashtirish va innovatsion yondashuvlar. Inqiroz tushunchasi va uning turlari: iqtisodiy, moliyaviy, menejment inqirozlari. Korxonalarda inqirozning kelib chiqish sabablari va unga ta'sir qiluvchi omillar. Inqiroz sharoitida korxonalarning zaif tomonlari va imkoniyatlari. O'zbekistonda korxonalar duch kelayotgan inqiroz muammolari va ularning o'ziga xos jihatlari. Inqiroz menejmentining asosiy tamoyillari va usullari. Favqulodda vaziyatlarda tezkor strategik qaror qabul qilish mexanizmlari. Korxonalarning chidamliligini oshirish strategiyalari. Noaniqlik va tavakkalchilik sharoitida menejment qarorlarini qabul qilish. SWOT va PEST tahlillaridan foydalanib inqirozni boshqarish usullari. Korxonalarda risklarni baholash va minimallashtirish tamoyillari. Tashkilotning barqarorligini ta'minlash uchun inqirozdan chiqish rejalari. Transformatsion strategiyalar va biznes modelni qayta ko'rib chiqish. Global va mahalliy kompaniyalarning inqirozdan chiqishdagi muvaffaqiyatli tajribalari. Post-inqiroz davrida korxonani tiklash va strategik o'sish rejalari.

3-Mavzu: Korporativ boshqaruv va biznes etika muammolari **(4 soat)**

Korporativ boshqaruv tushunchasi va uning iqtisodiy rivojlanishdagi roli. Korporativ boshqaruv tamoyillari: shaffoflik, mas’uliyat, hisobdorlik va adolat. Korporativ boshqaruvning asosiy modellari: Anglosakson modeli (AQSh va Buyuk Britaniya tajribasi). Yevropa modeli (Germaniya va Fransiya tajribasi). Osiyo modeli (Yaponiya, Janubiy Koreya va Xitoy tajribasi). O‘zbekiston korporativ boshqaruv tizimining xususiyatlari va rivojlanish tendensiyalari. Korporativ boshqaruvda shaffoflik va hisobdorlik muammolari. Menejerlar va aksiyadorlar o‘rtasidagi manfaatlar ziddiyati. Korporativ boshqaruvda strategik rejalashtirish va risklarni boshqarish muammolari. Innovatsiyalar va texnologik rivojlanish jarayonida boshqaruv tizimining zaif tomonlari. Xususiyy va davlat korxonalarida korporativ boshqaruvdagi farqlar va muammolar. Biznes etikaning mohiyati va menejment tizimidagi o‘rni. Menejrlarning axloqiy mas’uliyati va etika kodeksi. Korxonalarda axloqiy qaror qabul qilish tamoyillari. Xalqaro biznesda axloqiy standartlar va ularning milliy menejmentga ta’siri. Ijtimoiy mas’uliyatli biznes (CSR – Corporate Social Responsibility) va uning ahamiyati. Menejmentda korrupsiya va uning korporativ boshqaruvga ta’siri. Korxonalarda manfaatlar to‘qnashuvi va uning oldini olish usullari. Korrupsiyaga qarshi kurash strategiyalari va xalqaro tajriba. O‘zbekiston biznes muhitida korrupsiyani kamaytirish bo‘yicha chora-tadbirlar. Korporativ boshqaruvni takomillashtirish bo‘yicha xalqaro tajribalar. Korxonalarda strategik boshqaruvni rivojlantirish va boshqaruv tizimini optimallashtirish. Menejment qarorlarini qabul qilishda shaffoflik va hisobdorlik tamoyillarini joriy etish. Barqaror rivojlanish strategiyalari va korporativ boshqaruvga ta’siri. Korporativ boshqaruvda sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalarning roli.

4-Mavzu: Barqaror rivojlanish va innovatsion menejment tamoyillari **(2 soat)**

Barqaror rivojlanishning asosiy tamoyillari va xalqaro standartlari. Atrof-muhit, ijtimoiy va iqtisodiy omillarning biznes menejmentiga ta’siri. Barqaror rivojlanish bo‘yicha BMTning global kun tartibi (2030 Agenda for Sustainable Development). Korxonalarning barqaror rivojlanish strategiyalari va ularning iqtisodiy samaradorligi. Innovatsion menejment tushunchasi va uning korxona strategiyasidagi o‘rni. Raqamli transformatsiya va menejment jarayonlarining avtomatlashtirilishi. Sun’iy intellekt, IoT (Internet of Things) va Big Data texnologiyalarining biznes menejmentiga ta’siri. Innovatsiyalarni joriy etishda duch kelinadigan asosiy muammolar va ularning yechimlari. Ekologik menejment va korxonalarning atrof-muhitga ta’sirini kamaytirish strategiyalari. “Yashil iqtisodiyot” tushunchasi va uning menejmentdagi o‘rni. Atrof-muhitni muhofaza qilish bo‘yicha xalqaro tajribalar va mahalliy muammolar. Korxonalarda ekologik innovatsiyalar va resurslarni samarali boshqarish tamoyillari. Barqaror ishlab chiqarish tamoyillari va uglerod izini kamaytirish strategiyalari. Korxonalarning ijtimoiy mas’uliyati (CSR) va uning iqtisodiy samaradorlikka ta’siri. Barqaror rivojlanishga erishishda xususiyy sektor va davlat hamkorligi. O‘zbekistonda barqaror rivojlanish bo‘yicha davlat strategiyalari va dasturlar. Korxonalarning innovatsion menejmentga o‘tish jarayonidagi asosiy muammolari. Mahalliy kompaniyalarning xalqaro barqarorlik standartlariga moslashuvi. O‘zbekistonda yashil menejment va ekologik innovatsiyalarni rivojlantirish yo‘llari.

AMALIY MASHG‘ULOTLAR MAZMUNI

1-Mavzu: Menejmentning zamonaviy muammolari va rivojlanish tendensiyalari

(2 soat)

Tinglovchilar menejmentdagi dolzarb muammolarni tahlil qilish va yechim ishlab chiqish qobiliyatiga ega bo'ladilar. Real kompaniya misollarida menejmentdagi muammolarni tahlil qilish tajribasiga ega bo'ladilar. SWOT va PEST tahlil metodlarini qo'llash orqali menejment muammolarini baholashni o'rganadilar. Tezkor menejment qarorlarini qabul qilish bo'yicha tajriba orttiradilar.

2-Mavzu: Strategik menejment va boshqaruvda inqirozlarni yengib o'tish

(2 soat)

Tinglovchilar strategik menejment va inqirozlarni yengib o'tish bo'yicha bilimlarini mustahkamlaydilar. Real kompaniyalar misolida inqirozli vaziyatlarni tahlil qilish va ularga strategik yondashuv ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Risklarni baholash va inqirozdan chiqish bo'yicha reja ishlab chiqish tajribasini orttiradilar. Tezkor strategik qaror qabul qilish va boshqaruvni moslashtirish bo'yicha amaliy bilimlarga ega bo'ladilar.

3-Mavzu: Korporativ boshqaruv va biznes etika muammolari

(4 soat)

Tinglovchilar korporativ boshqaruv tizimining asosiy tamoyillarini amaliyotda tushunishadi. Kompaniyalardagi boshqaruv muammolarini tahlil qilish va samarali strategiyalar ishlab chiqish bo'yicha tajriba orttirishadi. Biznes etika va axloqiy menejment bo'yicha real qaror qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lishadi. Korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvi bilan bog'liq muammolarni hal qilish strategiyalarini tushunishadi. Korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish bo'yicha aniq strategik reja ishlab chiqish bo'yicha ko'nikmalar hosil qilishadi.

4-Mavzu: Barqaror rivojlanish va innovatsion menejment tamoyillari

(2 soat)

Tinglovchilar barqaror rivojlanish va innovatsion menejment tamoyillarini tushunishadi. Barqaror biznes modellar va ekologik menejment strategiyalarini ishlab chiqish bo'yicha tajriba orttirishadi. Kompaniyalarda barqaror ta'minot zanjirlarini yaratish bo'yicha tahliliy ko'nikmalarga ega bo'lishadi. Innovatsion menejment va yangi texnologiyalarni amaliyotga tatbiq qilish bo'yicha strategiyalarni o'rganishadi. Raqamli transformatsiya va yashil menejment bo'yicha innovatsion strategiyalar ishlab chiqish ko'nikmalarini shakllantirishadi.

KO'CHMA MASHG'ULOTLAR MAZMUNI

Ko'chma mashg'ulotlar "O'zto'qimachilik sanoat" uyushmasi korxonalarida tashkil etiladi.

1-Mavzu: Menejmentning zamonaviy muammolari va rivojlanish tendensiyalari

(2 soat)

Ko'chma mashg'ulotlar menejmentdagi zamonaviy muammolar va rivojlanish tendensiyalarini amaliy misollar orqali o'rganish, real biznes muhitidagi menejment tizimini tahlil qilish va ilg'or tajribalar bilan tanishish maqsadida tashkil etiladi. Ushbu mashg'ulot davomida tinglovchilar korxonalar, biznes markazlari va innovatsion texnologiyalar joriy etilgan tashkilotlarga tashrif buyurib, menejment tizimi bilan bevosita tanishadilar.

2-Mavzu: Strategik menejment va boshqaruvda inqirozlarni yengib o'tish

(4 soat)

Ko'chma mashg'ulotlar inqiroz sharoitida menejment qarorlarini qabul qilish, strategik boshqaruvni shakllantirish va biznesning chidamliligini oshirish bo'yicha real tajribalarni o'rganishga qaratiladi. Ushbu mashg'ulot davomida tinglovchilar yirik korxonalar, biznes markazlari yoki inqirozdan muvaffaqiyatli chiqqan kompaniyalarga tashrif buyurib, ularning menejment tizimi va strategik rejalashtirish tamoyillari bilan tanishadilar.

O'QITISH SHAKLLARI

Mazkur modul bo'yicha quyidagi o'qitish shakllaridan foydalaniladi:

- ma'ruzalar, amaliy mashg'ulotlar (ma'lumotlar va texnologiyalarni anglab olish, motivatsiyani rivojlantirish, nazariy bilimlarni mustahkamlash);
- davra suhbatlari (ko'rilayotgan loyiha yechimlari bo'yicha taklif berish qobiliyatini rivojlantirish, eshitish, idrok qilish va mantiqiy xulosalar chiqarish);
- bahs va munozaralar (loyihalar yechimi bo'yicha dalillar va asosli argumentlarni taqdim qilish, eshitish va muammolar yechimini topish qobiliyatini rivojlantirish).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017. – 488 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko' taramiz. 1-jild. – T.: "O'zbekiston", 2017. – 592 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: "O'zbekiston", 2018. – 507 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo' ladi. 3-jild.– T.: "O'zbekiston", 2019. – 400 b.
5. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– T.: "O'zbekiston", 2020. – 400 b.

II. Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 12 iyundagi "Oliy ta'lim muassasalarining rahbar va pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi PF-4732-sonli Farmoni.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 27 maydagi "O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5729-son Farmoni.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 27 avgustdagi "Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida"gi PF-5789-sonli Farmoni.
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 23 sentabrdagi "Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 797-sonli Qarori.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847- sonli

Farmoni.

9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-yanvardagi "Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo'lga qo'yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-14-sonli Farmoni.

III. Maxsus adabiyotlar:

1. Rothaermel, F. T. (2024). Strategic Management: Concepts and Cases (5th ed.). McGraw-Hill Education.
2. Hill, C. W. L., & Jones, G. R. (2024). Strategic Management: An Integrated Approach (14th ed.). Cengage Learning.
3. Kotler, P., & Keller, K. L. (2022). Marketing Management (16th ed.). Pearson.
4. Robbins, S. P., & Coulter, M. (2021). Management (15th ed.). Pearson.
5. Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. (2020). Exploring Corporate Strategy. Pearson Education.
6. Galloway, S. (2020). Post Corona: From Crisis to Opportunity. Portfolio.
7. Yusupova D. T. Boshqaruv tafakkuri tarixi : O'quv qo'llanma. Toshkent.: TDIU. 2021. 240 bet.
8. Umarxodjayeva M.G', Yaxyayeva I.K. Ishlab chiqarish menejmenti. O'quv qo'llanma. –T.: «IQTISODIYOT», 2019. – 310 b.
9. Yo'ldoshev N.Q., Yusupova D.T. Sifat menejmenti. O'quv qo'llanma. –T.: «IQTISODIYOT», 2019. -274 b.
10. Yo'ldoshev N.Q., Yusupova D.T. Tizimli menejment. Darslik. -T.: «IQTISODIYOT», 2019. - 359 b.
11. Yo'ldoshev N.Q. Strategik menejment. Darslik. – T.: «IQTISODIYOT», 2019. – 122 b.
12. Richard L. Daft. "Management" Cengage Learning, 2022.
13. Jennifer M. George Contemporary Management, 2024, McGraw Hill.
14. Denise Breau Soignet, "Management: A Practical Introduction" 2024 McGraw Hill.

IV. Elektron ta'lim resurslari

1. www.lex.uz O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari milliy bazasi.
2. www.gov.uz O'zbekiston Respublikasining Hukumat portali.
3. www.stat.uz O'zbekiston Respublikasi Davlat statistikasi qo'mitasi.
4. www.norma.uz Norma axborot-huquqiy portali.
5. www.chamber.uz O'zbekiston Savdo-sanoat palatasi rasmiy sayti.
6. scholar.google.com – akademik va ilmiy tadqiqotlar uchun mo'ljallangan qidiruv tizimi.
7. www.jstor.org – ilmiy tadqiqotlar, akademik maqolalar va kitoblarga kirish imkonini beruvchi onlayn raqamli kutubxona qidiruv tizimi.
8. www.sciencedirect.com – ilmiy tadqiqotlar, ilmiy maqolalar va kitoblarga kirish imkoniyatini beruvchi raqamli kutubxona qidiruv tizimi.
9. link.springer.com – ilmiy va texnik kontentni taqdim etuvchi raqamli kutubxona qidiruv tizimi.
10. www.academia.edu – tadqiqotchilar va olimlar o'z ilmiy ishlarini baham ko'rish, muhokama qilish va ulashishlari uchun mo'ljallangan ijtimoiy tarmoq va raqamli platforma.
11. researchgate.net – ilmiy tadqiqotchilar va olimlar uchun mo'ljallangan professional ijtimoiy tarmoq va ilmiy platforma.
12. onlinelibrary.wiley.com – ilmiy va akademik adabiyotlarni keng qamrovda taqdim etuvchi platforma.

**1-MAVZU. MENEJMENTNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH
TENDENSIYALARI
KEYS
MENEJMENT SOHASIDA YUZAGA KELAYOTGAN GLOBAL VA MAHALLIY
MUAMMOLAR**

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga menejment sohasida duch kelinayotgan global va mahalliy muammolarni tahlil qilish, ularga mos strategiyalarni ishlab chiqish va menejment nazariyalari asosida muammolarni hal qilish bo'yicha amaliy bilim va ko'nikmalarni shakllantirish.

Keysning tavsifi:

So'nggi yillarda menejment sohasida global va mahalliy muammolar kuchayib bormoqda. Raqamli transformatsiya, innovatsiyalarni joriy qilish, iqtisodiy inqirozlar, yetkazib berish zanjiridagi uzilishlar, ishchi kuchi yetishmovchiligi va menejmlarning yangi kompetensiyalarga ehtiyoji kabi masalalar korxona boshqaruvini murakkablashtirmoqda. Shu bilan birga, O'zbekistonda davlat boshqaruvi tizimidagi islohotlar va biznes muhitining o'zgarishi ham menejmlar uchun yangi chaqiriqlarni keltirib chiqarmoqda.

Muammolar:

1. **Raqamli transformatsiya muammolari** – kompaniyalar zamonaviy texnologiyalarga moslashishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda.
2. **Korporativ boshqaruvdagi shaffoflik muammolari** – korxonalar aksiyadorlar, davlat va jamiyat oldida mas'uliyatni ta'minlashda muammolarga duch kelmoqda.
3. **Yetkazib berish zanjiridagi global inqiroz** – logistika va ta'minot zanjirlaridagi uzilishlar biznes jarayonlarini qiyinlashtirmoqda.
4. **Mahalliy mehnat bozoridagi o'zgarishlar** – O'zbekistonda malakali ishchi kuchiga bo'lgan talab oshib borayotgan bo'lsa-da, ta'lim tizimi va real sektor o'rtasida mos kelmaslik mavjud.
5. **Innovatsion menejmentga ehtiyoj** – korxonalar raqobatbardoshlikni oshirish uchun yangi boshqaruv yondashuvlarini izlammoqda.

Vaziyat:

Toshkent shahrida joylashgan "X" **korxonasi** mamlakat ichki bozorida faoliyat yurituvchi yirik ishlab chiqarish kompaniyasi hisoblanadi. Oxirgi yillarda global iqtisodiy o'zgarishlar, pandemiya ta'siri va texnologik o'zgarishlar sababli kompaniyaning biznes modeli o'zgarishga majbur bo'ldi.

- Raqamli transformatsiyani joriy qilishga bo'lgan ehtiyoj ortdi, ammo xodimlarning bu boradagi bilim va ko'nikmalari yetarli emas.
- Xomashyo importidagi qiyinchiliklar tufayli ishlab chiqarish samaradorligi pasaydi.
- Menejment jamoasi innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha strategiya ishlab chiqmoqda, biroq yangi sharoitlarga qanday moslashish kerakligi bo'yicha aniq qarorga kelmagan.
- Kompaniya moliyaviy barqarorlikni saqlab qolish uchun davlat tomonidan taqdim etilayotgan rag'batlantirish dasturlaridan qanday foydalanish kerakligini o'rganmoqda.

Keys savollari:

1. Kompaniya menejmlari qanday qadamlarni amalga oshirishi kerak?
2. Korxonaning shaffofligi va barqaror boshqaruvini ta'minlash uchun qanday choralar ko'rilishi lozim?
3. Global ta'minot zanjiridagi uzilishlar sharoitida qanday strategiyalar qo'llash kerak?

4. Malakali kadrlarni jalb qilish va ularning innovatsion boshqaruvga moslashuvini qanday ta'minlash mumkin?
5. Kompaniya davlat tomonidan taqdim etilayotgan imkoniyatlardan qanday samarali foydalansa bo'ladi?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

1. **Portnering beshta kuch modeli** – Raqobat ustunligini ta'minlash uchun qanday strategiyalarni ishlab chiqish mumkin?
2. **SWOT-tahlil** – Kompaniyaning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari va tahdidlarini aniqlash.
3. **Boshqaruvning innovatsion modeli** – Innovatsiyalarni joriy qilish bo'yicha amaliy yondashuvlar.
4. **Risklarni boshqarish modeli (ERM - Enterprise Risk Management)** – Korxonada risklarni boshqarish strategiyasini ishlab chiqish.
5. **Stakeholder Theory (Manfaatdor tomonlar nazariyasi)** – Aksiyadorlar, xodimlar va jamiyat manfaatlarini qanday muvozanatlash kerak?

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga menejmentning dolzarb muammolarini chuqurroq o'rganish, amaliy yechimlarni ishlab chiqish va nazariy yondashuvlarni amaliyotda qo'llashga yordam beradi. Keys muhokamasi davomida tinglovchilar strategik menejment, innovatsion yondashuvlar, raqamli transformatsiya va risklarni boshqarish bo'yicha bilimlarini mustahkamlashlari mumkin.

2-KEYS

INNOVATSIYALAR VA TEXNOLOGIK TARAQQIYOTNING BOSHQARUV TIZIMIGA TA'SIRI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga innovatsiyalar va texnologik taraqqiyotning boshqaruv tizimiga ta'sirini tahlil qilish, zamonaviy boshqaruv strategiyalarini ishlab chiqish va menejmlarning innovatsion qarorlar qabul qilish qobiliyatini shakllantirish bo'yicha bilim va ko'nikmalarni rivojlantirish.

Keysning tavsifi:

Bugungi biznes muhitida texnologik taraqqiyot va innovatsiyalar korxonalarning boshqaruv tizimiga bevosita ta'sir qilmoqda. Raqamli transformatsiya, avtomatlashtirish, sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlili menejmlarning qaror qabul qilish jarayonlariga ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, O'zbekiston sharoitida biznes yuritishda innovatsiyalarga moslashish jarayoni sekin kechmoqda, bu esa korxonalarning raqobatbardoshligini pasaytirishi mumkin.

Muammolar:

1. Ko'plab kompaniyalar texnologik o'zgarishlarga tayyor emas.
2. Menejmlarning yangi texnologiyalarni qabul qilish va ulardan foydalanishdagi qiyinchiliklari.
3. Innovatsiyalarni joriy qilish uchun yetarli mablag' ajratishdagi muammolar.
4. Xodimlarni yangi texnologiyalarga o'rgatish zarurati.
5. O'zbekistonda texnologik yangilanishlar orqali raqobatbardoshlikni oshirish strategiyalari.

Vaziyat:

"TechnoX" kompaniyasi – O'zbekistonning innovatsion texnologiyalar ishlab chiqarishga ixtisoslashgan kompaniyasi. So'nggi yillarda kompaniya global texnologik o'zgarishlarga javoban raqamli transformatsiya jarayonini boshladi.

- Kompaniya sun'iy intellekt (AI) va Big Data texnologiyalarini joriy qilmoqchi, ammo xodimlarning bu boradagi bilim va ko'nikmalari yetarli emas.
- Raqobatchilar allaqachon avtomatlashtirilgan tizimlarni joriy qilgan, bu esa bozor talablari o'zgarishiga olib kelmoqda.
- "TechnoX" innovatsiyalarni joriy qilish bo'yicha davlat grantlarini olish imkoniyatlarini o'rganmoqda, biroq amaliyotda bu jarayon murakkab kechmoqda.
- Kompaniya menejerlari raqamli transformatsiyani joriy etishning eng samarali usullarini aniqlash maqsadida strategik reja ishlab chiqmoqchi.

Keys savollari:

- 1."TechnoX" kompaniyasi qanday strategiyalar orqali raqamli transformatsiyani samarali amalga oshirishi mumkin?
- 2.Xodimlarning innovatsiyalarga moslashuvini ta'minlash uchun qanday o'qitish va qayta tayyorlash dasturlari kerak?
- 3.Kompaniya qanday qilib innovatsiyalar uchun investitsiyalarni jalb qilishi mumkin?
- 4.O'zbekiston sharoitida texnologik innovatsiyalar orqali qanday qilib bozorda ustunlikka erishish mumkin?
- 5.Kompaniya davlat tomonidan taqdim etilayotgan rag'batlantirish dasturlaridan qanday samarali foydalanishi mumkin?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

- 1.**Raqamli transformatsiya modeli (Digital Transformation Model)** – Kompaniya qanday bosqichlarda raqamli texnologiyalarni joriy qilishi mumkin?
- 2.**Porterning beshta kuch modeli** – Kompaniyaning bozor holatini va raqobatbardoshligini tahlil qilish.
- 3.**ADKAR modeli** – Innovatsiyalarni joriy qilishda xodimlarning moslashuv jarayonini boshqarish.
- 4.**SWOT-tahlil** – Kompaniyaning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari va tahdidlarini aniqlash.
- 5.**McKinsey 7S modeli** – Kompaniya boshqaruv tizimida innovatsiyalarni qanday joriy qilish mumkinligini tahlil qilish.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga innovatsiyalar va texnologik taraqqiyotning menejment tizimiga ta'sirini chuqurroq tushunish, real biznes vaziyatlarini tahlil qilish va strategik qarorlar qabul qilish bo'yicha amaliy bilimlarni rivojlantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar texnologik investitsiyalar, inson resurslarini boshqarish, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlaridan foydalanish va raqobat ustunligini yaratish bo'yicha bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashlari mumkin.

3-KEYS

GLOBALIZATSIYA VA XALQARO MENEJMENT MUAMMOLARI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga globalizatsiya jarayonining xalqaro menejmentga ta'sirini, xalqaro bozorlarning murakkabligini va korxonalar qanday qilib ushbu muammolarga moslashishi mumkinligini o'rganish imkonini berish. Ushbu keys tinglovchilarga xalqaro menejment strategiyalarini tahlil qilish va global bozor sharoitlarida samarali qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi.

Keysning tavsifi:

Globalizatsiya tufayli kompaniyalar xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlariga ega bo'lishmoqda, biroq bu jarayon bir qator muammolarni ham keltirib chiqarmoqda. Kompaniyalar madaniy farqlar, xalqaro qonunlar, valyuta risklari, siyosiy barqarorsizlik va logistika muammolariga duch kelmoqda. Shu bilan birga, O'zbekistonlik korxonalar ham xalqaro bozorlarga chiqish uchun turli to'siqlarga duch kelmoqda va global muhitga moslashish uchun yangi strategiyalarni ishlab chiqish zarurati tug'ilmoqda.

Muammolar:

1. Har bir davlatda o'ziga xos biznes madaniyati mavjud, bu esa xalqaro biznesda tushunmovchiliklarga olib kelishi mumkin.
2. Bozorlar orasidagi farqlar va savdo cheklovlari biznes rivojlanishiga to'sqinlik qiladi.
3. Kurs farqlari va inflyatsiya kompaniyalarning xalqaro operatsiyalariga ta'sir ko'rsatishi mumkin.
4. Har bir mamlakat o'z qonunchiligiga ega bo'lib, kompaniyalar ushbu huquqiy talablarni inobatga olishi lozim.
5. Global ta'minot zanjiri uzilishlari, transport xarajatlari va logistika tizimidagi qiyinchiliklar kompaniyalarning samaradorligiga ta'sir qiladi.

Vaziyat:

"UzTrade International" kompaniyasi – O'zbekistonda joylashgan va xalqaro bozorlarga chiqishni maqsad qilgan savdo kompaniyasi. Kompaniya yirik G'arbiy Yevropa va Osiyo davlatlari bozorlariga eksport qilishni rejalashtirgan. Biroq quyidagi muammolarga duch kelmoqda:

- Kompaniya o'z mahsulotlarini Germaniya va Xitoy bozorlariga eksport qilishni rejalashtirmoqda, ammo ushbu davlatlardagi sertifikatsiya va bojxona talablariga moslashish qiyin bo'lib qolmoqda.
- Mahsulotlar yetkazib berish jarayonida transport xarajatlari sezilarli darajada oshmoqda.
- Kompaniya jamoasi turli davlatlardagi mijozlar bilan qanday samarali muzokara olib borishni bilmayapti, chunki madaniy tafovutlar mavjud.
- Xalqaro savdo jarayonlarida valyuta kurslari farqlari tufayli narxlarni moslashtirishda qiyinchiliklar yuzaga kelmoqda.
- Kompaniya mahalliy bozorlar va xalqaro bozorlar o'rtasidagi marketing strategiyasini qanday moslashtirishni bilmayapti.

Keys savollari:

1. "UzTrade International" kompaniyasi Germaniya va Xitoy bozorlariga chiqish uchun qanday strategiyani ishlab chiqishi kerak?
2. Kompaniya turli madaniy fonda ishlayotgan mijozlar va hamkorlar bilan qanday samarali kommunikatsiya o'rnatishi mumkin?
3. Kompaniya xalqaro savdo qonunlariga moslashish uchun qanday huquqiy va rasmiy talablarni bajarishi kerak?
4. Kompaniya valyuta kurslari farqlari ta'siridan qanday himoyalaniishi mumkin?

5. Logistika xarajatlarini kamaytirish va yetkazib berish jarayonini optimallashtirish uchun qanday chora-tadbirlar ko‘rilishi lozim?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo‘lgan nazariyalar va modellar:

1. **Hofstede’ning madaniy o‘lchovlari** – Turli davlatlardagi biznes madaniyatini tushunish va xalqaro biznes yuritishda moslashish strategiyalari.
2. **Porterning beshta kuch modeli** – Xalqaro bozorlardagi raqobat muhitini tahlil qilish va mos strategiyalar ishlab chiqish.
3. **SWOT-tahlil** – Kompaniyaning xalqaro bozorlarga chiqishdagi kuchli va zaif tomonlarini aniqlash.
4. **PESTEL-tahlil** – Siyosiy, iqtisodiy, ekologik va texnologik omillarning biznesga ta’sirini baholash.
5. **Uppsala xalqaro biznes modeli** – Kompaniyaning xalqaro bozorlarga chiqish jarayonida bosqichma-bosqich rivojlanish strategiyasini tahlil qilish.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga xalqaro menejmentning asosiy muammolarini tahlil qilish, xalqaro savdoda duch kelinadigan qiyinchiliklarni baholash va global strategiyalar ishlab chiqish bo‘yicha amaliy bilimlarni shakllantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar xalqaro bozor strategiyasi, madaniy farqlarni inobatga olish, huquqiy muhitga moslashish va global menejment tamoyillarini real biznes holatida qo‘llash ko‘nikmalarini mustahkamlashlari mumkin.

4-KEYS

MENEJERLARNING ZAMONAVIY KOMPETENSIYALARI VA YANGI CHAQIRIQLARGA MOSLASHISH

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga zamonaviy menejmlarning kompetensiyalari va ularning yangi biznes chaqiriqlarga moslashish strategiyalarini tahlil qilish, samarali menejmlk qobiliyatlarini shakllantirish hamda zamonaviy menejment yondashuvlarini amaliyotga tatbiq etish bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarni rivojlantirishga yordam berish.

Keysning tavsifi:

Bugungi kunda menejmlar tez o‘zgaruvchan muhitda ishlashga majbur bo‘lishmoqda. Texnologik taraqqiyot, raqamli transformatsiya, globalizatsiya, mehnat bozorining o‘zgarishi va pandemiyadan keyingi biznesning yangi qoidalari menejmlar uchun yangi chaqiriqlarni keltirib chiqarmoqda. Zamonaviy menejml nafaqat samarali strategik qaror qabul qilishi, balki innovatsiyalarni joriy qilishi, xodimlarni motivatsiya qilishi, biznes jarayonlarini optimallashtirishi va o‘zgarishlarga moslashuvchan bo‘lishi talab etiladi.

Muammolar:

1. Menejmlarning raqamli transformatsiya va avtomatlashtirish jarayonlariga yetarlicha tayyor emasligi.
2. Yangi sharoitlarga tez moslashish, xodimlarni ilhomlantirish va samarali boshqarish qiyinligi.
3. Menejmlar turli madaniyatdagi va avlod vakillari bo‘lgan xodimlar bilan qanday ishlash kerakligini bilmasligi.
4. Menejmlarning noaniqlik sharoitida tezkor va samarali qaror qabul qilish qobiliyatlari yetishmovchiligi.
5. Menejmlarning yangiliklarni qabul qilish va kompaniyaning o‘lishini ta’minlash bo‘yicha strategiyalar ishlab chiqish bo‘yicha tajribasi kamligi.

Vaziyat:

"NextGen Leaders" kompaniyasi – Yangi tashkil etilgan texnologik startap bo‘lib, innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarish bilan shug‘ullanadi. Kompaniyaning rahbariyati tezkor o‘shish va xalqaro bozorga chiqish rejalari ustida ishlamoqda. Biroq kompaniyaning bosh menejeri quyidagi muammolarga duch kelmoqda:

- Raqamli texnologiyalarni samarali qo‘llash bo‘yicha bilim yetishmovchiligi tufayli kompaniyaning innovatsion loyihalari kechikmoqda.
- Xodimlar orasida kommunikatsiya muammolari mavjud, chunki turli yosh va madaniy guruhlardan iborat bo‘lgan jamoa o‘zaro muvofiqlashuvda qiyinchiliklarga duch kelmoqda.
- Menejment jamoasi tez o‘zgaruvchan biznes muhitiga moslashish strategiyalarini ishlab chiqish bo‘yicha tajribaga ega emas.
- Noaniqlik sharoitida to‘g‘ri strategik qaror qabul qilish va risklarni boshqarish bo‘yicha muammolar mavjud.
- Yangi menejerlarni o‘qitish va malakasini oshirish bo‘yicha samarali dastur ishlab chiqilmagan.

Keys savollari:

- 1.Menejerlar qanday qilib raqamli texnologiyalar va innovatsion menejment usullarini o‘zlashtirishlari mumkin?
- 2.Menejerlar qanday strategiyalar orqali xodimlarni ilhomlantirish va samarali boshqarishlari mumkin?
- 3.Turli yosh va madaniy guruhlardan iborat jamoada samarali kommunikatsiya qanday yo‘lga qo‘yilishi mumkin?
- 4.Noaniqlik sharoitida menejerlar qanday tezkor va to‘g‘ri qarorlar qabul qilishlari lozim?
- 5.Menejerlar qanday qilib kreativ yondashuvni rivojlantirib, kompaniya o‘shishini ta‘minlashi mumkin?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo‘lgan nazariyalar va modellar:

- 1.**Emotional Intelligence (EI) modeli** – Menejerlar uchun hissiy intellektning ahamiyati va samarali rahbarlik tamoyillari.
- 2.**Kurt Levinning o‘zgarishlarni boshqarish modeli** – Menejerlar qanday qilib o‘zgarishlarga moslashuvchan bo‘lishi va xodimlarni yangi sharoitlarga tayyorlashi mumkin.
- 3.**Big Five Personality Traits modeli** – Menejerlarning shaxsiyati va ularning liderlik qobiliyatlariga ta‘siri.
- 4.**Situatsion liderlik modeli (Hersey-Blanchard)** – Menejerlar jamoani boshqarishda turli vaziyatlarga moslashish strategiyalarini qanday qo‘llashi mumkin.
- 5.**McKinsey 7S modeli** – Menejerlar kompaniyaning strategik rivojlanishini ta‘minlash uchun qanday o‘zgarishlar kiritishi kerakligi.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga zamonaviy menejerlarning qanday qobiliyatlarga ega bo‘lishi kerakligini tahlil qilish, biznes muhitida yangi chaqiriqlarga moslashish va menejment strategiyalarini ishlab chiqish bo‘yicha amaliy bilimlarni shakllantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar innovatsion menejment, raqamli transformatsiya, xodimlarni boshqarish va

noaniqlik sharoitida strategik qaror qabul qilish bo'yicha ko'nikmalarini mustahkamlashlari mumkin.

2-MAVZU. STRATEGIK MENEJMENT VA BOSHQARUVDA INQIROZLARNI YENGIB O'TISH

1-KEYS

KORXONA STRATEGIK BOSHQARUVIDAGI DOLZARB MUAMMOLAR VA ULARNING SABABLARI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga strategik menejment jarayonida duch kelinadigan dolzarb muammolarni tahlil qilish, ularning sabablari va oqibatlarini aniqlash hamda strategik rejalashtirish va menejmentning ilg'or nazariyalaridan foydalangan holda amaliy yechimlarni ishlab chiqish bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakllantirish.

Keysning tavsifi:

Bugungi global va dinamik biznes muhitida kompaniyalar o'z faoliyatlarini strategik boshqarishda qator muammolarga duch kelishmoqda. Raqobatning kuchayishi, iqtisodiy noaniqlik, texnologik o'zgarishlar, iste'molchilar talablari va global bozor tendensiyalari korxonalarning uzoq muddatli rivojlanishiga ta'sir qilmoqda. Shu sababli, menejerlar strategik qaror qabul qilish jarayonida dolzarb muammolarni chuqur tahlil qilish va samarali yechimlarni ishlab chiqishlari lozim.

Muammolar:

- 1.Korxonalar bozor sharoitlarining tez o'zgarishi tufayli uzoq muddatli strategik rejalashtirishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda.
- 2.Korxonalar sun'iy intellekt, avtomatlashtirish va raqamli biznes modeliga o'tish jarayonida qiyinchiliklarga duch kelmoqda.
- 3.Mahalliy va xalqaro bozorda raqobatchilarning o'sishi kompaniyaning strategik ustunlikka erishishini qiyinlashtirmoqda.
- 4.Strategik o'sish uchun zarur bo'lgan resurslar va investitsiyalar yetishmasligi.
- 5.Malakali kadrlarni jalb qilish, ularning motivatsiyasi va rivojlanishini ta'minlash bo'yicha qiyinchiliklar.

Vaziyat:

"SmartTech Solutions" kompaniyasi – O'zbekistonda axborot texnologiyalari sohasida faoliyat yurituvchi innovatsion kompaniya. Kompaniya so'nggi yillarda raqamli transformatsiya va sun'iy intellektga asoslangan xizmatlar bo'yicha o'sishga erishdi. Biroq, kompaniya rahbariyati strategik rivojlanish bo'yicha qator muammolarga duch kelmoqda:

- Global IT bozori tez rivojlanmoqda va yangi startaplar bozorda raqobatni oshirmoqda.
- Kompaniya yangi texnologiyalarni joriy etishda resurs yetishmovchiligi va xodimlarning moslashish muammolariga duch kelmoqda.
- Yangi xalqaro kompaniyalar O'zbekiston bozoriga kirib, xizmatlarni arzon narxlarda taqdim etmoqda.
- Raqamli biznes uchun yangi soliqlar va texnologik litsenziyalash tizimlari kompaniyaning xarajatlarini oshirmoqda.
- Rahbariyat yangi bozorlarga chiqish yoki mavjud mahsulotlar portfelini diversifikatsiya qilish bo'yicha qaror qabul qilishda ikkilanmoqda.

Keys savollari:

- 1."SmartTech Solutions" kompaniyasi qanday qilib bozor o'zgarishlariga moslashish va o'z strategik ustunligini saqlab qolishi mumkin?

2. Kompaniya yangi texnologiyalarni joriy qilish uchun qanday strategiyalarni ishlab chiqishi kerak?
3. Kompaniya raqobatchilardan ajralib turish uchun qanday marketing va mahsulot strategiyalarini qo'llashi mumkin?
4. Kompaniya qanday qilib investitsiyalarni jalb qilishi va o'zining moliyaviy resurslarini samarali boshqarishi mumkin?
5. Kompaniya qanday qilib malakali mutaxassislarni jalb qilish va motivatsiya qilish orqali o'zining kadrlar siyosatini rivojlantirishi mumkin?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

1. **SWOT-tahlil** – Kompaniyaning kuchli va zaif tomonlarini, imkoniyatlari va tahdidlarini aniqlash uchun.
2. **Porterning beshta kuch modeli** – Bozor muhitini, raqobatni va kompaniyaning strategik ustunligini aniqlash uchun.
3. **BCG matritsasi** – Kompaniyaning mahsulot va xizmatlarini tahlil qilish hamda rivojlantirish bo'yicha strategiya ishlab chiqish uchun.
4. **McKinsey 7S modeli** – Kompaniyaning ichki jarayonlarini optimallashtirish va strategik o'sishni ta'minlash uchun.
5. **PESTEL-tahlil** – Siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, texnologik, ekologik va huquqiy omillarning biznesga ta'sirini baholash uchun.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga korxona strategik menejmentining dolzarb muammolarini tahlil qilish, real biznes vaziyatlarini o'rganish va samarali strategik qarorlarni ishlab chiqish bo'yicha amaliy bilimlarni rivojlantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar strategik rejalashtirish, risklarni boshqarish, innovatsiyalarni joriy qilish va raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha ko'nikmalarini mustahkamlashlari mumkin.

2-KEYS

INQIROZ MENEJMENTI: MUAMMOLARNI TAHLIL QILISH VA HAL QILISH STRATEGIYALARI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga inqiroz menejmentining asosiy tamoyillarini o'rgatish, muammolarni tahlil qilish va samarali hal qilish strategiyalarini ishlab chiqish bo'yicha ko'nikmalarni shakllantirish. Ushbu keys real hayotdagi muammolarni tahlil qilish, qaror qabul qilish va biznesni inqirozdan chiqarish bo'yicha strategiyalarni ishlab chiqish imkonini beradi.

Keysning tavsifi:

Bugungi kunda biznes muhitining beqarorligi tufayli kompaniyalar inqirozga tushib qolishi mumkin. Bozor sharoitining o'zgarishi, iqtisodiy inqirozlar, pandemiya, texnologik taraqqiyot, siyosiy omillar va moliyaviy muammolar korxona faoliyatiga bevosita ta'sir qiladi. Shu sababli, inqiroz menejmenti kompaniyaning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlash uchun zarur bo'lib, muammolarni oldindan aniqlash, inqirozdan chiqish strategiyalarini ishlab chiqish va samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishni talab etadi.

Muammolar:

1. Korxonaning daromadlari kamayishi, qarzlarni boshqarish qiyinchiliklari va investitsiyalarni yo'qotish.
2. Ichki boshqaruvdagi muammolar, menejment samaradorligining pasayishi va xodimlar motivatsiyasining tushib ketishi.
3. Xomashyo ta'minotidagi uzilishlar, ishlab chiqarish samaradorligining pasayishi.
4. Kompaniya obro'sining tushib ketishi va iste'molchilar talabining kamayishi.

5. Yangi raqobatchilarning paydo bo'lishi, texnologik inqilob yoki davlat tartibga solish siyosatining o'zgarishi.

Vaziyat:

"UzAutoTech" kompaniyasi – Yirik avtomobil ehtiyot qismlari ishlab chiqaruvchi kompaniya bo'lib, u so'nggi yillarda jiddiy moliyaviy inqirozga uchragan. Kompaniya quyidagi muammolarga duch kelmoqda:

- Iqtisodiy qiyinchiliklar tufayli mijozlar xarid qilishni kamaytirgan.
- Global yetkazib berish zanjiridagi muammolar ishlab chiqarishni kechiktirmoqda.
- Bank kreditlari va investorlarning kompaniyaga bo'lgan ishonchi pasaygan.
- Menejment strategik qarorlarni qabul qilishda sust harakat qilmoqda.
- Xalqaro brendlar mahalliy bozorda o'z pozitsiyalarini mustahkamlamoqda.

Keys savollari:

1. Kompaniya qanday moliyaviy strategiyalar orqali inqirozdan chiqishi mumkin?
2. Kompaniya qanday qilib menejment samaradorligini oshirishi mumkin?
3. Kompaniya bozorda raqobatbardoshligini qanday saqlab qolishi mumkin?
4. Inqiroz sharoitida xodimlarni qanday rag'batlantirish va samarali ishlashiga erishish mumkin?
5. Kompaniya yangi texnologiyalar va innovatsiyalar yordamida o'z faoliyatini qanday tiklashi mumkin?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

1. **SWOT-tahlil** – Korxonaning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, imkoniyat va tahdidlarni baholash.
2. **Porterning beshta kuch modeli** – Kompaniyaning bozor sharoitlaridagi holatini va raqobatbardoshligini tahlil qilish.
3. **McKinsey 7S modeli** – Tashkilot ichidagi tizimlarni o'zaro bog'liq holda takomillashtirish modeli.
4. **Boshqaruvning muvozanat kartasi (Balanced Scorecard - BSC)** – Kompaniyaning moliyaviy va strategik ko'rsatkichlarini aniqlash va baholash.
5. **Risklarni boshqarish modeli (Enterprise Risk Management - ERM)** – Kompaniyaning inqirozga olib keluvchi xavflarni oldindan aniqlash va bartaraf etish strategiyalari.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga inqiroz menejmentining dolzarb muammolarini tahlil qilish, strategik qaror qabul qilish, inqirozdan chiqish strategiyalarini ishlab chiqish va korxonani barqaror boshqarish bo'yicha amaliy bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi. Tinglovchilar real biznes vaziyatlarini o'rganish orqali inqirozga qarshi menejment tamoyillarini samarali qo'llash bo'yicha tajriba orttirishlari mumkin.

**3-KEYS
KORXONA CHIDAMLILIGINI OSHIRISH VA RISKLARNI BOSHQARISH
TAMOYILLARI**

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga korxona chidamliligini oshirish strategiyalarini ishlab chiqish, risklarni aniqlash va ularni boshqarish tamoyillarini tushuntirish, biznes muhitidagi noaniqliklarga moslashish va barqarorlikni ta'minlash ko'nikmalarini shakllantirish.

Keysning tavsifi:

Bugungi tez o'zgaruvchan biznes muhitida korxonalar turli xavf-xatarlarga duch keladi. Tabiiy ofatlar, pandemiya, iqtisodiy beqarorlik, texnologik o'zgarishlar va siyosiy tahdidlar korxonalarning uzluksiz faoliyat yuritishiga ta'sir qiladi. Shu sababli, risklarni boshqarish tizimi va kompaniya chidamliligini oshirish strategiyalari samarali menejment uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Muammolar:

1. Inflyatsiya, valyuta kurslarining o'zgarishi, investitsiyalar yetishmovchiligi korxona moliyaviy barqarorligiga ta'sir qiladi.
2. Kompaniyaning raqamli transformatsiya va texnologik yangilanishlarga o'z vaqtida moslasha olmasligi.
3. Raqobatning ortishi, global ta'minot zanjirining buzilishi va xalqaro savdo cheklovlari.
4. Malakali kadrlar yetishmovchiligi, xodimlar o'rtasida motivatsiya pasayishi va samaradorlikning tushishi.
5. Pandemiya, tabiiy ofatlar va kiberhujumlar kabi oldindan bilish qiyin bo'lgan tahdidlar.

Vaziyat:

"UzAgroTech" kompaniyasi – O'zbekistonda qishloq xo'jaligi texnikalarini ishlab chiqaruvchi kompaniya bo'lib, so'nggi yillarda barqaror rivojlanish strategiyalarini joriy qilishga harakat qilmoqda. Biroq quyidagi muammolarga duch kelmoqda:

- Kompaniya xorijdan keltiriladigan xomashyo va ehtiyot qismlar ta'minotidagi muammolar tufayli ishlab chiqarishni kechiktirmoqda.
- Mahsulot tannarxi oshib, ichki bozor talabiga moslashish qiyinchilik tug'dirmoqda.
- Zamonaviy texnologiyalar bilan ishlovchi malakali muhandis va menejerlarni topish qiyinchilik tug'dirmoqda.
- Xitoy va Rossiya kompaniyalari arzonroq texnikalarni taklif qilmoqda, bu esa mahalliy bozordagi kompaniyaning pozitsiyasiga salbiy ta'sir qilmoqda.
- O'zbekistonning ba'zi hududlarida yuz berayotgan qurg'oqchilik va suv tanqisligi qishloq xo'jaligi texnikalariga bo'lgan talabga ta'sir qilmoqda.

Keys savollari:

1. "UzAgroTech" kompaniyasi o'z faoliyatida qanday xavflarni aniqlashi va ularni minimallashtirish bo'yicha qanday choralar ko'rishi kerak?
2. Valyuta o'zgarishlariga moslashish va investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha kompaniya qanday strategiyalar ishlab chiqishi mumkin?
3. Kompaniya qanday qilib yangi texnologiyalarni joriy qilish va innovatsiyalarga tez moslashish jarayonini osonlashtirishi mumkin?
4. Malakali mutaxassislarni jalb qilish va mavjud xodimlarning bilim va ko'nikmalarini oshirish bo'yicha qanday strategiyalar samarali bo'lishi mumkin?
5. Kompaniya ekologik inqiroz va tabiiy ofatlarga qarshi qanday strategiyalar ishlab chiqishi kerak?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

1. **Enterprise Risk Management (ERM)** – Kompaniyaning risklarni baholash va boshqarish tizimi.
2. **PESTEL-tahlil** – Siyosiy, iqtisodiy, ekologik va texnologik omillarning biznesga ta'sirini baholash modeli.
3. **McKinsey 7S modeli** – Kompaniya ichidagi tizimlarni yaxshilash orqali chidamliligini oshirish usuli.
4. **SWOT-tahlil** – Kompaniyaning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlar va tahdidlarni aniqlash strategiyasi.
5. **Porterning beshta kuch modeli** – Raqobat muhitini tahlil qilish va korxonani barqaror rivojlantirish uchun strategik ustunlik yaratish.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga korxonaning barqarorligini oshirish va risklarni boshqarish tamoyillarini amaliy misollarda tahlil qilish, strategik qarorlar ishlab chiqish hamda biznesni xavf-xatarlardan himoya qilish bo'yicha bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar inqirozga qarshi strategiyalarni ishlab chiqish, xavflarni oldindan baholash va noaniqlik sharoitida samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilish bo'yicha tajriba oltirishlari mumkin.

4-KEYS

NOANIQLIK SHAROITIDA TEZKOR VA SAMARALI BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga noaniqlik sharoitida tezkor va samarali qarorlar qabul qilish bo'yicha strategiyalarni o'rgatish, risklarni baholash va muammolarga moslashuvchanlik bilan yechim topish ko'nikmalarini shakllantirish. Ushbu keys orqali tinglovchilar real biznes muhitidagi noaniqlik omillarini tahlil qilish va eng maqbul boshqaruv qarorlarini ishlab chiqishga o'rganadilar.

Keysning tavsifi:

Zamonaviy biznes muhitida kompaniyalar tez-tez oldindan bashorat qilib bo'lmaydigan holatlarga duch keladi. Bu holatlar siyosiy beqarorlik, iqtisodiy inqirozlar, texnologik o'zgarishlar, pandemiya, ta'minot zanjirining buzilishi, valyuta kurslarining keskin o'zgarishi kabi omillar bo'lishi mumkin. Shu sababli, menejerlar noaniqlik sharoitida tezkor va aniq qaror qabul qilish qobiliyatiga ega bo'lishi lozim.

Muammolar:

1. Mahsulot yoki xizmatga bo'lgan talab keskin o'zgarib borishi.
2. Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish kabi texnologiyalar tez rivojlanmoqda va biznes jarayonlariga ta'sir qilmoqda.
3. Davlat qonunchiligi, soliqlar yoki xalqaro savdo cheklovlari korxonalarga salbiy ta'sir qilishi mumkin.
4. Global ta'minot zanjirida uzilishlar kompaniyaning ishlab chiqarish jarayonlariga ta'sir ko'rsatishi.
5. Noaniqlik sharoitida tezkor qarorlar qabul qilish uchun kompaniya ichida samarali aloqa va moslashuvchan menejment tizimi bo'lishi kerak.

Vaziyat:

"FastTrade Solutions" kompaniyasi – O‘zbekistonning yirik chakana savdo kompaniyalaridan biri bo‘lib, elektron tijorat platformasini rivojlantirishga harakat qilmoqda. So‘nggi yillarda kompaniya raqamli savdoga o‘tish jarayonida muammolarga duch kelmoqda:

- Pandemiya keyin mijozlarning xarid qilish odatlari o‘zgargan, an’anaviy do‘konlardan onlayn xarid qilishga o‘tish tendensiyasi kuchaygan.
- Xitoy va Turkiyadan mahsulot yetkazib berish kechikmoqda, bu esa mijozlar ishonchiga salbiy ta’sir qilmoqda.
- Yangi raqamli platformalar bozorda paydo bo‘ldi va ular mijozlarga innovatsion xizmatlar taklif qilmoqda.
- Menejerlar qanday qaror qabul qilish kerakligini aniq bilmayapti, chunki harakat strategiyasi noaniq.
- Kompaniya raqamli to‘lov tizimlariga o‘tishga harakat qilmoqda, ammo bu mijozlarga qanday ta’sir qilishi oldindan aniq emas.

Keys savollari:

- 1."FastTrade Solutions" kompaniyasi qanday strategiya asosida qaror qabul qilishi kerak?
- 2.Kompaniya mahsulot yetkazib berish kechikishlarining oldini olish uchun qanday choralar ko‘rishi mumkin?
- 3.Kompaniya o‘z xizmatlarini raqobatchilardan farqlash uchun qanday innovatsion strategiyalarni ishlab chiqishi lozim?
- 4.Kompaniya mijozlarni yo‘qotmasdan qanday qilib raqamli to‘lov tizimlariga o‘tishi kerak?
- 5.Menejerlar noaniqlik sharoitida xodimlarni qanday motivatsiya qilishi va qarorlarni tezkor qabul qilishi kerak?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo‘lgan nazariyalar va modellar:

- 1.**VUCA modeli (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity)** – Noaniqlik sharoitida strategik qarorlarni qanday qabul qilishni tushuntiradi.
- 2.**O‘zgarishlarni boshqarish modeli (Kotter’s Change Management Model)** – Kompaniya qanday qilib o‘zgarishlarga moslashishi va transformatsiyani muvaffaqiyatli amalga oshirishi mumkinligi.
- 3.**SWOT-tahlil** – Kompaniyaning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, imkoniyatlar va tahdidlarni baholash.
- 4.**Scenario Planning (Stsenariy rejalashtirish)** – Bozor noaniqliklarini oldindan tahlil qilish va turli stsenariylar asosida qaror qabul qilish.
- 5.**Real Options Theory** – Noaniqlik sharoitida moslashuvchan investitsion qarorlar qabul qilish strategiyasi.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga noaniqlik sharoitida samarali menejment yondashuvlarini o‘rganish, biznes muhitining tez o‘zgaruvchanligi sharoitida qaror qabul qilish usullarini tahlil qilish va risklarni oldindan baholash bo‘yicha ko‘nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar tezkor qarorlar qabul qilish, inqiroz sharoitida biznesni boshqarish va strategik rejalashtirish bo‘yicha amaliy tajriba orttirishlari mumkin.

3-MAVZU. KORPORATIV BOSHQARUV VA BIZNES ETIKA MUAMMOLARI

1-KEYS

KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL QILISH YO‘LLARI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga korporativ boshqaruv tizimida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash, ularni hal qilish strategiyalarini ishlab chiqish va ilg'or boshqaruv tamoyillarini qo'llash bo'yicha bilim va ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam berish.

Keysning tavsifi:

Korporativ boshqaruv kompaniya ichida strategik qarorlar qabul qilish jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq, yomon boshqaruv, manfaatlar to'qnashuvi, shaffoflik yetishmovchiligi va ichki nazorat tizimlarining zaifligi ko'plab korxonalarining muvaffaqiyatsizligiga sabab bo'ladi. O'zbekistonda korporativ boshqaruv tizimining rivojlanishi davom etayotgan bo'lsa-da, hali ko'plab kompaniyalar zamonaviy boshqaruv standartlariga moslashish bo'yicha qiyinchiliklarga duch kelmoqda.

Muammolar:

1. Menejerlar va aksiyadorlar o'rtasida ochiq axborot almashinuvi yo'qligi.
2. Kompaniyaning yuqori rahbariyati va aksiyadorlari o'rtasida qarama-qarshi manfaatlar paydo bo'lishi.
3. Audit va nazorat mexanizmlarining samarali ishlamasligi.
4. Kompaniya strategik qarorlarini qabul qilishda aksiyadorlarning cheklangan roli.
5. Menejrlarning zamonaviy boshqaruv usullari bo'yicha malakalarining pastligi.

Vaziyat:

"GlobalTech Solutions" kompaniyasi – yirik xalqaro IT-kompaniya bo'lib, uning bosh ofisi Toshkent shahrida joylashgan. Kompaniya so'nggi yillarda moliyaviy ko'rsatkichlarining pasayib borayotganini kuzatmoqda. Asosiy muammolar quyidagilar:

- Aksiyadorlar kompaniyaning rivojlanish strategiyasi bo'yicha qarorlarni nazorat qilolmayapti.
- Kompaniyada moliyaviy hisob-kitoblar shaffof emas va ichki tekshiruv jarayonlari samarali tashkil qilinmagan.
- Rahbariyat va xodimlarning kompensatsiya tizimi adolatli taqsimlanmagan, bu esa xodimlar motivatsiyasiga salbiy ta'sir qilmoqda.
- Boshqaruv jamoasi yangi texnologiyalarni joriy qilish bo'yicha kechikib qaror qabul qilmoqda, bu esa bozor ulushining kamayishiga olib kelmoqda.
- Ichki kommunikatsiya va liderlik tizimidagi muammolar sababli xodimlar orasida ishdan bo'shash holatlari ko'paygan.

Keys savollari:

1. Kompaniyada shaffoflikni oshirish uchun qanday strategiyalar ishlab chiqish lozim?
2. Kompaniya boshqaruvida aksiyadorlar va manfaatdor tomonlarning ishtirokini oshirish uchun qanday tizim joriy qilish kerak?
3. Audit va moliyaviy boshqaruvni samarali qilish yo'llari nimalardan iborat?
4. Menejerlar qanday qilib xodimlarni jalb qilish va ularning ish samaradorligini oshirishlari mumkin?
5. Boshqaruv tizimini takomillashtirish uchun qanday zamonaviy menejment modellarini qo'llash lozim?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

1. **Agency Theory (Vakillik Nazariyasi)** – Menejerlar va aksiyadorlar o'rtasidagi munosabatlarni tushuntiruvchi model.
2. **Stakeholder Theory (Manfaatdor Tomonlar Nazariyasi)** – Kompaniyaning strategik qarorlarini barcha manfaatdor tomonlar nuqtayi nazaridan tahlil qilish.
3. **Balanced Scorecard (Muvozanatlangan Ko'rsatkichlar Kartasi)** – Kompaniyaning samaradorligini oshirish uchun strategik yondashuv.
4. **McKinsey 7S modeli** – Korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish va ichki o'zgarishlarni amalga oshirish usuli.
5. **Corporate Governance Framework (Korporativ Boshqaruv Ramkasi)** – Boshqaruv tizimini shaffof va samarali qilish uchun ilg'or xalqaro tamoyillar.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga korporativ boshqaruv tizimidagi muammolarni tahlil qilish, ichki audit tizimini mustahkamlash, shaffoflikni oshirish va aksiyadorlarning boshqaruv jarayonlaridagi ishtirokini kuchaytirish bo'yicha strategiyalarni ishlab chiqish imkoniyatini beradi. Tinglovchilar korporativ boshqaruvning xalqaro standartlari bilan tanishib, ularni real biznes muhitida qo'llash ko'nikmalarini shakllantiradilar.

2-KEYS

MENEJERLARNING MAS'ULIYATI VA BOSHQARUVDA SHAFFOFLIK TAMOIYILLARI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga menejerlarning mas'uliyati va boshqaruv jarayonida shaffoflik tamoyillarini qanday joriy etish kerakligini tushuntirish, menejerlarning axloqiy va strategik qaror qabul qilish jarayonida qanday mas'uliyatlarga ega ekanligini tahlil qilish hamda samarali boshqaruv tizimini yaratish bo'yicha ko'nikmalarni rivojlantirish.

Keysning tavsifi:

Zamonaviy biznes muhitida menejerlar nafaqat samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilish, balki kompaniyaning shaffofligi va axloqiy tamoyillariga rioya qilish mas'uliyatini ham o'z zimmasiga oladi. Ko'plab kompaniyalarda rahbarlarning noto'g'ri qarorlari korrupsiya, moliyaviy inqiroz va mijozlar ishonchining yo'qolishiga olib kelmoqda. Shu sababli, menejerlarning javobgarligi va shaffoflik tamoyillarini amaliyotga tatbiq etish muhim masalalardan biri hisoblanadi.

Muammolar:

1. Shaxsiy manfaatlar va kompaniyaning umumiy strategik maqsadlari o'rtasidagi ziddiyatlar.
2. Moliyaviy hisobotlar va boshqaruv qarorlarining ochiq-oshkora bo'lmasligi.
3. Menejerlar va aksiyadorlar o'rtasida ziddiyatlar yuzaga kelishi.
4. Rahbariyat xatolar uchun javob bermasligi yoki muammolarni e'tiborsiz qoldirishi.
5. Mijozlar, hamkorlar va investorlar oldida ishonchning pasayishi.

Vaziyat:

"TrustBank" kompaniyasi – O'zbekistonning yirik xususiy banklaridan biri bo'lib, oxirgi yillarda jiddiy muammolarga duch kelmoqda. Bank menejerlarining noto'g'ri qarorlari va shaffoflikning pastligi kompaniyaning obro'siga putur yetkazmoqda:

- Bankning moliyaviy hisobotlari mijozlar va aksiyadorlar uchun to'liq ochiq emas, bu esa ishonchsizlikka sabab bo'lmoqda.
- Bank rahbariyati tomonidan qabul qilingan qarorlar ayrim mijozlarning manfaatlariga zid kelmoqda.
- Bank moliyaviy operatsiyalarini nazorat qilishda kamchiliklarga yo'l qo'ymoqda.

- Rahbariyatning ayrim a'zolari o'z shaxsiy bizneslarini bank resurslaridan foydalanib rivojlantirmoqda.
- Jurnalistik tergov natijasida bankdagi muammolar oshkor bo'lib, mijozlar kompaniyaga ishonchini yo'qotmoqda.

Keys savollari:

1. Bank boshqaruvida shaffoflikni ta'minlash uchun qanday mexanizmlar joriy etilishi kerak?
2. Bank rahbariyati mas'uliyatini oshirish uchun qanday nazorat tizimlari ishlab chiqilishi kerak?
3. Kompaniyaning ichki boshqaruv tizimida manfaatlar to'qnashuvini qanday bartaraf etish mumkin?
4. Bankning mijozlar va aksiyadorlar oldidagi ishonchini qayta tiklash uchun qanday choralar ko'rilishi kerak?
5. Menejrlarning shaxsiy manfaatlari va biznes manfaatlari o'rtasidagi muvozanatni saqlash bo'yicha qanday strategiyalar samarali bo'lishi mumkin?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

1. **Corporate Governance Framework (Korporativ Boshqaruv Ramkasi)** – Shaffoflik va menejerlar javobgarligini ta'minlash uchun xalqaro tamoyillar.
2. **Stakeholder Theory (Manfaatdor Tomonlar Nazariyasi)** – Kompaniyaning strategik qarorlarini barcha manfaatdor tomonlar nuqtayi nazaridan baholash.
3. **Agency Theory (Vakillik Nazariyasi)** – Menejrlarning aksiyadorlar va manfaatdor tomonlar oldidagi javobgarligi.
4. **Balanced Scorecard (Muvozanatlangan Ko'rsatkichlar Kartasi)** – Kompaniyaning samaradorligini oshirish uchun strategik nazorat tizimi.
5. **Fraud Triangle Theory (Firibgarlik Uchburchagi Nazariyasi)** – Korrupsiya va moliyaviy firibgarliklarning oldini olish strategiyalari.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga menejrlarning axloqiy va strategik qarorlar qabul qilish jarayonida qanday mas'uliyatlarga ega ekanligini tushuntirish, boshqaruv tizimida shaffoflikni oshirish va kompaniyaning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlash bo'yicha amaliy bilim va ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar boshqaruv tizimining shaffofligi, menejrlarning mas'uliyati, manfaatlar to'qnashuvi va korporativ boshqaruv tamoyillarini real biznes muhitida qo'llashni o'rganadilar.

3-KEYS

KORRUPSIYAGA QARSHI MENEJMENT STRATEGIYALARI VA BIZNESDA AXLOQIY TAMOYILLAR

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga korrupsiyaga qarshi menejment strategiyalarini ishlab chiqish, biznesda axloqiy tamoyillarga amal qilishning ahamiyatini tushuntirish va korporativ boshqaruv tizimida shaffoflikni ta'minlash bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakllantirish.

Keysning tavsifi:

Korrupsiya har qanday korxona uchun jiddiy xavf bo'lib, kompaniyaning obro'siga, moliyaviy holatiga va uzoq muddatli barqarorligiga salbiy ta'sir qiladi. Boshqaruv jarayonlarida shaffoflik yetishmovchiligi, manfaatlar to'qnashuvi, moliyaviy hisobotlarda manipulyatsiya va ichki nazorat tizimlarining zaifligi biznes axloqiy tamoyillarining buzilishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli,

menejerlar korrupsiyaning oldini olish, unga qarshi kurashish va kompaniya madaniyatida axloqiy me'yorlarni joriy qilish strategiyalarini ishlab chiqishi lozim.

Muammolar:

- 1.Noto'g'ri qarorlar natijasida kompaniya resurslarining noto'g'ri taqsimlanishi va sifatsiz mahsulot yoki xizmatlarni tanlash.
- 2.Rahbarlar va xodimlar shaxsiy manfaatlarini kompaniyaning manfaatlaridan ustun qo'yishi.
- 3.Ichki audit va monitoring mexanizmlarining samarali ishlamasligi, korrupsion xatti-harakatlarni aniqlash va bartaraf etish qiyinligi.
- 4.Menejerlar va xodimlar orasida axloqiy me'yorlarga rioya qilinmasligi, poraxo'rlik va nohalol bitimlar tuzilishi.
- 5.Davlat tomonidan nazorat tizimlarining yetarlicha ishlamasligi yoki kompaniya ichida korrupsiyaga qarshi qoidalar joriy etilmaganligi.

Vaziyat:

"SafeBuild Construction" kompaniyasi – Qurilish sohasida faoliyat yurituvchi yirik xususiy kompaniya bo'lib, davlat tomonidan uy-joy qurilishi bo'yicha yirik loyihalarni amalga oshirish bo'yicha shartnomalar oladi. Biroq, so'nggi yillarda kompaniyada korrupsiya bilan bog'liq bir qator muammolar kuzatilmoqda:

- Kompaniya ba'zi shartnomalarni tender jarayonisiz olgani haqidagi mish-mishlar keng tarqalgan.
- Xodimlarning yetkazib beruvchilar bilan nohalol bitimlarga kirishayotgani aniqlangan.
- Menejerlarning ayrimlari o'zlariga yaqin biznes egalari bilan noqonuniy kelishuvlar tuzishmoqda.
- Qurilish materiallari bo'yicha xarajatlar oshirib ko'rsatilmoqda, ammo real ish hajmi sezilarli darajada past.
- Past daromadli xodimlar orasida korrupsiyaga moyillik yuqori.

Keys savollari:

- 1.Kompaniyaning korrupsiyaga qarshi menejment strategiyasi qanday bo'lishi kerak?
- 2.Ichki nazorat va audit tizimlarini qanday kuchaytirish mumkin?
- 3.Manfaatlar to'qnashuvining oldini olish uchun qanday mexanizmlar joriy etilishi lozim?
- 4.Shaffoflikni ta'minlash uchun qanday xalqaro tamoyillar va ISO standartlaridan foydalanish mumkin?
- 5.Xodimlar o'rtasida korrupsiyaga qarshi madaniyatni shakllantirish uchun qanday strategiyalar qo'llanishi lozim?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

- 1.**Fraud Triangle Theory (Firibgarlik Uchburchagi Nazariyasi)** – Korrupsiyaning asosiy omillari va ularga qarshi kurashish strategiyalari.
- 2.**Corporate Governance Framework (Korporativ Boshqaruv Ramkasi)** – Korrupsiyaga qarshi kurashish va shaffof boshqaruv tamoyillarini joriy etish.
- 3.**ISO 37001: Korrupsiyaga Qarshi Menejment Standarti** – Kompaniyalarda korrupsiyaning oldini olish bo'yicha xalqaro standartlar.
- 4.**Stakeholder Theory (Manfaatdor Tomonlar Nazariyasi)** – Kompaniya boshqaruvida axloqiy tamoyillar va manfaatdor tomonlarning roli.

5.Ethical Decision-Making Model (Axloqiy Qaror Qabul Qilish Modeli) – Menejerlar va xodimlar axloqiy jihatdan to‘g‘ri qarorlar qabul qilishlarini ta‘minlash.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga korrupsiyaga qarshi menejment strategiyalarini ishlab chiqish, biznesda axloqiy tamoyillarga amal qilish va korporativ boshqaruv tizimida shaffoflikni ta‘minlash bo‘yicha muhim bilim va ko‘nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar real biznes muhitida korrupsiyaga qarshi kurashish mexanizmlarini ishlab chiqish, ichki nazorat tizimlarini mustahkamlash va axloqiy boshqaruv tamoyillarini joriy qilish bo‘yicha tajriba orttiradilar.

4-KEYS

KORPORATIV MADANIYAT, INSON RESURLARINI BOSHQARISH VA XODIMLARNING MOTIVATSIYASI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga korporativ madaniyatning shakllanishi, inson resurslarini boshqarish tamoyillari va xodimlarning motivatsiyasini oshirish bo‘yicha samarali strategiyalarni o‘rganish imkoniyatini yaratish. Ushbu keys orqali ishtirokchilar xodimlarni boshqarish, ularning samaradorligini oshirish va kompaniyada sog‘lom ish muhitini yaratish bo‘yicha muhim ko‘nikmalarni shakllantiradilar.

Keysning tavsifi:

Korporativ madaniyat kompaniyaning ichki muhitini, xodimlar va rahbariyat o‘rtasidagi munosabatlarni hamda biznesning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi. Inson resurslarini boshqarish tizimi esa kompaniyada samarali ish jarayonlarini yo‘lga qo‘yish va xodimlarning rivojlanishini ta‘minlash uchun zarur. Zamonaviy ish joylarida motivatsiya tizimining noto‘g‘ri tashkil etilishi xodimlar ishdan qoniqmasligi, mehnat unumdorligining pasayishi va kadrlar almashinuvining ortishiga olib kelishi mumkin.

Muammolar:

- 1.Kompaniya missiyasi, qadriyatlari va tamoyillari xodimlarga tushunarli yetkazilmagan.
- 2.Xodimlarni rivojlantirish va ularning salohiyatidan samarali foydalanish bo‘yicha strategiya yo‘q.
- 3.Rag‘batlantirish tizimining noto‘g‘ri tashkil etilishi, xodimlarning mehnatga qiziqishi va sadoqatining pasayishi.
- 4.Xodimlar o‘rtasidagi kommunikatsiya va hamkorlikning yetarli emasligi.
- 5.Rahbarlarning xodimlar bilan samarali ishlash qobiliyatining pastligi.

Vaziyat:

"FutureTech Solutions" kompaniyasi – O‘zbekistonda IT-sohasida faoliyat yurituvchi kompaniya bo‘lib, 5 yildan beri dasturiy ta‘minot va raqamli yechimlar ishlab chiqishda yetakchilardan biri hisoblanadi. Biroq, kompaniyada quyidagi muammolar kuzatilmoqda:

- So‘nggi olti oy ichida kompaniyadagi xodimlarning 20% boshqa tashkilotlarga o‘tgan.
- Xodimlar kompaniyaning qadriyatlari va missiyasini to‘liq tushunishmaydi.
- Ish haqi va bonus tizimi bo‘yicha noaniqlik mavjud.
- Bo‘limlar o‘rtasida hamkorlik yetarlicha yo‘lga qo‘yilmagan, natijada loyihalar o‘z vaqtida bajarilmayapti.
- Xodimlar kompaniya ichida o‘z salohiyatini rivojlantirish va yuqori lavozimlarga ko‘tarilish imkoniyatiga ega emasliklarini ta‘kidlamogda.

Keys savollari:

1. Kompaniya qanday qilib o'z madaniyatini shakllantirishi va xodimlarga yetkazishi mumkin?
2. Kompaniya HR jarayonlarini qanday takomillashtirishi lozim?
3. Xodimlarning ishga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun qanday motivatsion usullar qo'llash kerak?
4. Kompaniya ichida jamoaviy muhitni yaxshilash uchun qanday chora-tadbirlar ko'rilishi lozim?
5. Menejerlar xodimlarni rag'batlantirish va rivojlantirish uchun qanday yondashuvlardan foydalanishi kerak?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

1. **Maslow ehtiyojlar iyerarxiyasi** – Xodimlarni motivatsiya qilishning asosiy bosqichlari va ularning ehtiyojlarini tushunish modeli.
2. **McGregor X va Y nazariyalari** – Xodimlarning ishga bo'lgan munosabati va rahbarlik uslublari.
3. **Herzbergning ikki faktorli motivatsiya nazariyasi** – Ish haqi, ish sharoiti va shaxsiy rivojlanish imkoniyatlari bo'yicha motivatsiya omillarini tahlil qilish.
4. **Blake va Mouton menejerlik tarmog'i modeli** – Rahbarlarning xodimlarga bo'lgan yondashuvi va samarali boshqaruv uslublari.
5. **Kotterning o'zgarishlarni boshqarish modeli** – Kompaniyada yangi korporativ madaniyatni joriy qilish va o'zgarishlarga moslashish strategiyasi.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga korporativ madaniyatni shakllantirish, xodimlarni boshqarish va ularning motivatsiyasini oshirish bo'yicha samarali strategiyalar ishlab chiqish imkonini beradi. Keys orqali ishtirokchilar HR boshqaruvining ilg'or usullarini o'rganish, xodimlarni rag'batlantirish va kompaniya ichida sog'lom ish muhitini yaratish bo'yicha amaliy tajriba oltirishlari mumkin.

4-MAVZU. BARQAROR RIVOJLANISH VA INNOVATSION MENEJMENT TAMOYILLARI

1-KEYS

YASHIL IQTISODIYOT VA EKOLOGIK MENEJMENT

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga yashil iqtisodiyot va ekologik menejment tamoyillarini tushuntirish, korxonalar uchun ekologik barqaror strategiyalar ishlab chiqish, atrof-muhitni muhofaza qilish choralari korporativ boshqaruvga integratsiya qilish va ekologik biznes modelini shakllantirish bo'yicha ko'nikmalarni rivojlantirish.

Keysning tavsifi:

Yashil iqtisodiyot ekologik barqarorlik va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlovchi iqtisodiy tizim bo'lib, atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish va chiqindilarni minimallashtirishni o'z ichiga oladi. Ko'plab korxonalar ekologik menejment strategiyalarini joriy qilmaganligi sababli, ular resurslarni samarasiz sarflash, atrof-muhitga zarar yetkazish va davlat tomonidan ekologik tartibga solish muammolariga duch kelmoqda.

Muammolar:

1. Mahsulot ishlab chiqarishda tabiiy resurslarning ortiqcha sarflanishi.

- 2.Korxonalarda chiqindilarni qayta ishlash va ularni minimallashtirish mexanizmlarining yo'qligi.
- 3.An'anaviy energiya manbalariga qaramlikning davom etishi.
- 4.Ekologik texnologiyalar va energiya tejamkor loyihalarni amalga oshirish uchun investitsiyalarning yetishmovchiligi.
- 5.Korxonalarining ekologik me'yorlarga rioya qilish bo'yicha majburiyatlari va jarimalar xavfi.

Vaziyat:

"EcoGreen Solutions" kompaniyasi – O'zbekistonning yirik qadoqlash materiallari ishlab chiqaruvchi kompaniyasi. Kompaniya so'nggi yillarda ekologik standartlarga rioya qilish bo'yicha muammolarga duch kelmoqda:

- Kompaniyaning ishlab chiqarish jarayonida plastik va kimyoviy chiqindilar miqdori ortib bormoqda.
- Kompaniya ekologik toza materiallardan foydalanishni yo'lga qo'yish uchun yetarli moliyaviy resursga ega emas.
- Hukumat chiqindi tashlash va ekologik nazorat bo'yicha qoidalarini kuchaytirgan, bu esa kompaniya uchun qo'shimcha xarajatlarga olib kelgan.
- Bozor mijozlari ekologik toza mahsulotlarga ko'proq qiziqmoqda, ammo kompaniyaning mahsulotlari hali bu talablarga to'liq javob bermaydi.
- Ishlab chiqarish jarayonida an'anaviy energiya manbalaridan foydalanish natijasida xarajatlari oshib bormoqda.

Keys savollari:

- 1.Ifloslanish va chiqindilarni kamaytirish strategiyasi qanday ishlab chiqilishi kerak?
- 2.Ekologik menejmentni samarali joriy qilish uchun qanday mexanizmlar qo'llanishi lozim?
- 3.Korxona yashil iqtisodiyotga o'tish uchun qanday sarmoya va investitsiyalarni jalb qilishi kerak?
- 4.Qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish uchun qanday strategiyalar ishlab chiqish mumkin?
- 5.Ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarish va bozorda raqobatbardoshlikni oshirish uchun qanday reja tuzish lozim?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

- 1.**Triple Bottom Line (3BL) modeli** – Korxonalar uchun ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash tamoyillari.
- 2.**ISO 14001: Ekologik Menejment Standarti** – Korxonalar uchun ekologik boshqaruv tizimlarini joriy qilish bo'yicha xalqaro standartlar.
- 3.**Circular Economy (Aylana Iqtisodiyot Modeli)** – Mahsulot va chiqindilarni qayta ishlash orqali resurslardan samarali foydalanish modeli.
- 4.**Porter's Five Forces (Porterning Besh Kuch Modeli)** – Yashil iqtisodiyot doirasida korxonaning raqobatbardoshligini baholash.
- 5.**PESTEL-tahlil** – Siyosiy, iqtisodiy, ekologik va texnologik omillarning yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoniga ta'siri.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga yashil iqtisodiyot va ekologik menejment tamoyillarini tushunish, korxonalarda ekologik strategiyalarni ishlab chiqish va barqaror rivojlanish modelini

shakllantirish bo'yicha amaliy bilim va ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar ekologik innovatsiyalar, barqaror ishlab chiqarish va ekologik menejment strategiyalarini real biznes muhitida qanday joriy qilish mumkinligini o'rganadilar.

2-KEYS

INNOVATSION MENEJMENT STRATEGIYALARI VA BIZNESNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga innovatsion menejment strategiyalarini shakllantirish, biznesning raqamli transformatsiyasini amalga oshirish, kompaniyaning zamonaviy texnologiyalarga moslashishini ta'minlash va raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha strategik qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Keysning tavsifi:

Zamonaviy biznes muhiti innovatsion texnologiyalar va raqamli transformatsiyaning tez rivojlanishi bilan tavsiflanadi. Sun'iy intellekt, avtomatlashtirish, Big Data, bulutli texnologiyalar va boshqa raqamli yechimlar korxonalarning boshqaruv tizimiga tub o'zgarishlar kiritmoqda. Biroq, ko'plab kompaniyalar raqamli texnologiyalarga moslashishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Bu jarayon samarali strategik menejmentni talab qiladi.

Muammolar:

1. Kompaniyaning zamonaviy texnologiyalarga o'tish jarayonida resurs va malakali xodimlar yetishmovchiligi.
2. Raqobatchilardan ortda qolmaslik uchun raqamli texnologiyalarni qanday joriy qilishni bilmaslik.
3. Xodimlarning raqamli texnologiyalar bo'yicha malakalarining yetishmovchiligi.
4. Innovatsion texnologiyalar va avtomatlashtirish uchun mablag' yetishmovchiligi.
5. Raqamli texnologiyalarni joriy qilish jarayonida ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash muammosi.

Vaziyat:

"SmartRetail" kompaniyasi – O'zbekistonning yirik chakana savdo tarmog'iga ega kompaniya bo'lib, so'nggi yillarda elektron tijorat bozoriga kirishga harakat qilmoqda. Biroq, kompaniya quyidagi muammolarga duch kelmoqda:

- Kompaniya an'anaviy chakana savdoga qaratilgan bo'lib, onlayn platforma va mobil ilova samarali ishlaymayapti.
- Menejerlar raqamli transformatsiyani qanday amalga oshirish kerakligini to'liq tushunmaydi.
- Ishchilar onlayn xizmat ko'rsatish va mijozlarga raqamli xizmatlar taklif qilish bo'yicha yetarli tajribaga ega emas.
- Kompaniya yangi texnologiyalarni joriy qilish uchun yetarli moliyaviy resurslarga ega emas.
- Onlayn savdo platformasi sekin ishlaydi va mijozlarga qulay xizmat taklif qila olmayapti.

Keys savollari:

1. Innovatsion menejment strategiyalarini qanday ishlab chiqish mumkin?
2. Kompaniya raqamli transformatsiyani qanday amalga oshirishi kerak?
3. Xodimlarning raqamli ko'nikmalarini oshirish uchun qanday o'quv dasturlari joriy qilinishi lozim?
4. Innovatsion texnologiyalarni joriy qilish uchun qanday investitsiyalar jalb qilinishi mumkin?

5.Mijozlarga raqamli xizmat ko'rsatish tajribasini qanday yaxshilash mumkin?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo'lgan nazariyalar va modellar:

- 1.**Digital Transformation Model (Raqamli Transformatsiya Modeli)** – Kompaniyaning raqamli texnologiyalarga o'tish jarayonini tushuntiradi.
- 2.**McKinsey 7S modeli** – Innovatsiyalarni kompaniya boshqaruv tizimiga moslashtirish strategiyasi.
- 3.**Porterning beshta kuch modeli** – Kompaniyaning raqamli transformatsiya orqali raqobatbardoshligini oshirish.
- 4.**Kotterning o'zgarishlarni boshqarish modeli** – Raqamli transformatsiyani muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun bosqichma-bosqich strategiya.
- 5.**Lean Startup Methodology (Tejamkor Startap Metodologiyasi)** – Innovatsiyalarni joriy qilishda moslashuvchan strategiyalarni ishlab chiqish.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga innovatsion menejment strategiyalarini ishlab chiqish, biznesni raqamli transformatsiya qilish va zamonaviy texnologiyalarni samarali joriy etish bo'yicha muhim bilim va ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar real biznes vaziyatlarini tahlil qilish, raqamli transformatsiyani amalga oshirish bosqichlarini o'rganish va mijozlarga innovatsion xizmatlar taklif qilish strategiyalarini ishlab chiqish bo'yicha tajriba orttiradilar.

3-KEYS

O'ZBEKISTON SHAROITIDA BARQAROR RIVOJLANISH VA MENEJMENT MODELINI ISHLAB CHIQISH IMKONIYATLARI

Keysning maqsadi:

Tinglovchilarga O'zbekistonda barqaror rivojlanish va menejment modelini ishlab chiqish imkoniyatlarini tahlil qilish, mahalliy iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlarni hisobga olgan holda strategik qarorlar ishlab chiqish va barqaror menejment tizimini rivojlantirish bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakllantirish.

Keysning tavsifi:

O'zbekistonda barqaror rivojlanish konsepsiyasi iqtisodiy o'sish, ijtimoiy farovonlik va ekologik barqarorlik tamoyillarini o'z ichiga oladi. Barqaror rivojlanish menejmenti esa korxonalar va davlat muassasalarining uzoq muddatli barqarorligini ta'minlash uchun strategik rejalashtirish va samarali boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqishni talab qiladi. Mamlakatda sanoat rivojlanishi, tadbirkorlik muhitining yaxshilanishi va yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonlari davom etayotgan bo'lsa-da, bu sohada hali ko'plab muammolar mavjud.

Muammolar:

- 1.Davlat va xususiy sektor barqaror iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha aniq rejaga ega emas.
- 2.Sanoat korxonalari va qishloq xo'jaligi ekologik barqarorlikni ta'minlash bo'yicha yetarlicha chora ko'rmayapti.
- 3.Kichik va o'rta biznes subyektlarining barqaror rivojlanish uchun moliyaviy resurslardan samarali foydalanishi qiyinlashgan.
- 4.Zamonaviy ekologik texnologiyalar va innovatsion menejment strategiyalarini ishlab chiqarishga tatbiq etish bo'yicha to'siqlar mavjud.
- 5.Ekologik transport va yashil infratuzilmani rivojlantirish hali to'liq shakllanmagan.

Vaziyat:

"EcoAgroTech" kompaniyasi – O‘zbekistonning innovatsion qishloq xo‘jaligi texnologiyalarini ishlab chiqaruvchi korxonasi. Kompaniya qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini ekologik toza texnologiyalar yordamida yetishtirish va eksport qilishni maqsad qilgan. Biroq, quyidagi muammolarga duch kelmoqda:

- Zamonaviy irrigatsiya texnologiyalari va yashil energiyadan foydalanish bo‘yicha moliyaviy cheklovlar mavjud.
- Mijozlar ekologik mahsulotlarga talab bildirayotgan bo‘lsa-da, bozorda hali yetarli raqobat yo‘q.
- Kompaniya ekologik sertifikatlariga ega bo‘lish uchun murakkab byurokratik jarayonlardan o‘tishi kerak.
- Suv resurslarining yetishmovchiligi va hosildorlikni oshirish uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish muammolari mavjud.
- Kompaniya eksport qilish uchun xalqaro ekologik standartlarga moslashish bo‘yicha qo‘shimcha investitsiyalar talab qiladi.

Keys savollari:

- 1.O‘zbekistonda barqaror rivojlanish modelini qanday ishlab chiqish mumkin?
- 2.Qanday qilib yashil iqtisodiyotga o‘tishni tezlashtirish mumkin?
- 3.Korxona ekologik menejmentni joriy qilish orqali qanday strategik ustunliklarga ega bo‘lishi mumkin?
- 4.Barqaror moliyaviy menejment tizimini shakllantirish uchun qanday choralar ko‘rish lozim?
- 5.Davlat va xususiy sektor hamkorligida barqaror rivojlanish strategiyalarini qanday joriy qilish mumkin?

Keysni yechishda foydalanish mumkin bo‘lgan nazariyalar va modellar:

- 1.**Triple Bottom Line (3BL) modeli** – Iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash konsepsiyasi.
- 2.**Portnering beshta kuch modeli** – Barqaror rivojlanish strategiyasining bozordagi raqobatbardoshlikka ta’sirini tahlil qilish.
- 3.**Circular Economy (Aylana iqtisodiyot modeli)** – Qayta ishlash va resurslardan samarali foydalanish orqali barqaror rivojlanishni ta’minlash.
- 4.**PESTEL-tahlil** – Siyosiy, iqtisodiy, ekologik va texnologik omillarning O‘zbekistonda barqaror rivojlanishga ta’sirini baholash.
- 5.**Stakeholder Theory (Manfaatdor Tomonlar Nazariyasi)** – Davlat, biznes va jamiyat o‘rtasidagi barqaror rivojlanish tamoyillarini ishlab chiqish modeli.

Xulosa

Ushbu keys tinglovchilarga O‘zbekiston sharoitida barqaror rivojlanish va menejment modelini ishlab chiqish imkoniyatlarini o‘rganish, yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyalarini ishlab chiqish va korporativ menejmentni ekologik tamoyillarga moslashtirish bo‘yicha amaliy bilim va ko‘nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Keys orqali tinglovchilar barqaror biznes strategiyalarini ishlab chiqish, ekologik innovatsiyalarni joriy etish va resurslardan samarali foydalanish bo‘yicha tajriba orttiradilar.

TEST

1. Menejmentning asosiy global muammolaridan biri nima?

- A) Innovatsiyalarni joriy qilishdagi ortib borayotgan qiyinchiliklar
- B) Bozorning haddan tashqari tez o'sishi
- C) Menejerlarning ma'lumot yetishmovchiligi
- D) Xodimlarning bo'sh vaqti ortib ketishi

Javob: A) Innovatsiyalarni joriy qilishdagi ortib borayotgan qiyinchiliklar

2. Mahalliy menejment tizimida tez-tez uchraydigan muammolardan biri nima?

- A) Mahalliy korxonalarining xalqaro bozorlarga chiqishdagi qiyinchiliklari
- B) Kompaniyalarning haddan tashqari raqamlashtirilishi
- C) Xodimlarning ortiqcha innovatsion g'oyalar berishi
- D) Korxonalarining faqat ichki bozorga yo'naltirilishi

Javob: A) Mahalliy korxonalarining xalqaro bozorlarga chiqishdagi qiyinchiliklari

3. Menejmentda inson resurslari bilan bog'liq global muammo nima?

- A) Ishchilarning haddan tashqari sodiqligi
- B) Mutaxassislarning chet elga ketishi va kadrlar tanqisligi
- C) Ish joylarining ortiqcha ko'payib ketishi
- D) Xodimlarning ish haqi oshishi

Javob: B) Mutaxassislarning chet elga ketishi va kadrlar tanqisligi

4. Korporativ boshqaruvning mahalliy muammolaridan biri nima?

- A) Menejerlarning haddan tashqari mustaqilligi
- B) Korporativ shaffoflik va hisobdorlikning past darajada ekanligi
- C) Aksiyadorlarning haddan tashqari faolligi
- D) Xodimlarning doimiy ravishda malaka oshirishga intilishi

Javob: B) Korporativ shaffoflik va hisobdorlikning past darajada ekanligi

5. Xalqaro menejmentdagi asosiy muammolardan biri nima?

- A) Mahalliy bozorlardagi talabning haddan tashqari oshishi
- B) Madaniy farqlar va kommunikatsiya muammolari
- C) Xalqaro kompaniyalarning mahalliy biznes bilan integratsiyasi
- D) Ishlab chiqarish jarayonlarining soddalashuvi

Javob: B) Madaniy farqlar va kommunikatsiya muammolari

6. Menejmentda innovatsion muhitni yaratishdagi asosiy qiyinchilik nima?

- A) Innovatsion g'oyalarning haddan tashqari ko'payib ketishi
- B) Menejerlarning innovatsiyalarni rad etishi
- C) Innovatsiyalarni moliyalashtirish va ularni amaliyotga tatbiq etish muammolari
- D) Innovatsion mahsulotlarga talabning ortishi

Javob: C) Innovatsiyalarni moliyalashtirish va ularni amaliyotga tatbiq etish muammolari

7. Raqamli transformatsiya menejment sohasidagi qanday muammoga sabab bo'lishi mumkin?

- A) Xodimlarning ko'proq ishsiz qolishiga olib kelishi
- B) Menejment tizimining barqarorligi oshishi
- C) Tashkilotlarda ish samaradorligining kamayishi
- D) Texnologiyalarni joriy qilishning arzonlashishi

Javob: A) Xodimlarning ko'proq ishsiz qolishiga olib kelishi

8. Menejment tizimida barqaror rivojlanish bilan bog‘liq asosiy muammo nima?

- A) Barqaror rivojlanishning qimmatga tushishi va uzoq muddatli investitsiyalar talab qilishi
- B) Korxonalarning barqaror rivojlanishga haddan tashqari qiziqishi
- C) Xalqaro tashkilotlarning barqaror rivojlanishni qo‘llab-quvvatlashi
- D) Korxonalarning ekologik me‘yorlarga ortiqcha amal qilishi

Javob: A) Barqaror rivojlanishning qimmatga tushishi va uzoq muddatli investitsiyalar talab qilishi

9. O‘zbekistonda menejment sohasida duch kelinadigan muammolardan biri qaysi?

- A) Mahalliy kompaniyalarning haddan tashqari globallasuvi
- B) Korporativ boshqaruv tizimining to‘liq shakllanib ulgurmaganligi
- C) O‘zbekiston kompaniyalarining xalqaro bozorda yetakchilik qilishi
- D) Menejrlarning xalqaro standartlarni yaxshi bilishi

Javob: B) Korporativ boshqaruv tizimining to‘liq shakllanib ulgurmaganligi

10. Menejmentda global pandemiyalar qanday muammoga sabab bo‘lishi mumkin?

- A) Ishlab chiqarish jarayonlari va ta‘minot zanjirining uzilishi
- B) Ishlab chiqarish hajmining ortishi
- C) Menejrlarning mehnat sharoitlari yaxshilanishi
- D) Xodimlarning ishdan bo‘shab ketishi kamayishi

Javob: A) Ishlab chiqarish jarayonlari va ta‘minot zanjirining uzilishi

11. Menejmentda innovatsiyalar qanday rol o‘ynaydi?

- A) Innovatsiyalar menejment jarayonlarini sekinlashtiradi
- B) Innovatsiyalar menejrlarning roli va majburiyatlarini kamaytiradi
- C) Innovatsiyalar menejment qarorlarini tezlashtirish va optimallashtirishga yordam beradi
- D) Innovatsiyalar faqat ishlab chiqarish jarayonlariga ta‘sir qiladi

Javob: C) Innovatsiyalar menejment qarorlarini tezlashtirish va optimallashtirishga yordam beradi

12. Raqamli transformatsiya menejment tizimiga qanday ta‘sir qiladi?

- A) Menejrlarning qo‘lda bajaradigan ish hajmini oshiradi
- B) Menejrlarning strategik qaror qabul qilish jarayonlarini avtomatlashtiradi
- C) Menejrlarning ish jarayonlariga kamroq e‘tibor berishiga sabab bo‘ladi
- D) Ishlab chiqarish jarayonlariga ta‘sir qilmaydi

Javob: B) Menejrlarning strategik qaror qabul qilish jarayonlarini avtomatlashtiradi

13. Sun‘iy intellekt menejment jarayonlarida qanday vazifani bajaradi?

- A) Faqat xodimlar bilan ishlashni yaxshilaydi
- B) Qaror qabul qilishni tezlashtirish va ma‘lumotlarga asoslangan tahlilni avtomatlashtirish
- C) Menejrlarning ish yuklamasini oshiradi
- D) Sun‘iy intellekt menejmentda ishlatilmaydi

Javob: B) Qaror qabul qilishni tezlashtirish va ma‘lumotlarga asoslangan tahlilni avtomatlashtirish

14. Quyidagilardan qaysi biri texnologik innovatsiyalarning menejment tizimiga ijobiy ta‘siri hisoblanadi?

- A) Korxonalarning xarajatlari oshishi
- B) Ma‘lumotlar asosida tezroq va aniqroq qaror qabul qilish imkoniyati
- C) Menejment jarayonlarining murakkablashishi
- D) Ish jarayonlarining ortiqcha byurokratizatsiyaga olib kelishi

Javob: B) Ma‘lumotlar asosida tezroq va aniqroq qaror qabul qilish imkoniyati

15. Menejment tizimida “Big Data” texnologiyalarining asosiy roli nimada?

- A) Menejerlarning qaror qabul qilish jarayonlarini instinktiv qilish
- B) Katta hajmdagi ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish va samarali boshqaruv strategiyalarini ishlab chiqish
- C) Menejerlarning vazifalarini kamaytirish
- D) Menejment jarayonlarida faqat moliyaviy hisobotlarni yaxshilash

Javob: B) Katta hajmdagi ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish va samarali boshqaruv strategiyalarini ishlab chiqish

16. Innovatsion menejment qanday vazifani bajaradi?

- A) Yangi texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy qilish va strategik qarorlarni optimallashtirish
- B) Menejment jarayonlarini faqat eski metodlar orqali olib borish
- C) Faqat texnik xodimlarning ish unumdorligini oshirish
- D) Ishchilarning motivatsiyasiga ta'sir qilmaydi

Javob: A) Yangi texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy qilish va strategik qarorlarni optimallashtirish

17. Quyidagilardan qaysi biri korxonalarda innovatsion menejmentning asosiy muammolaridan biridir?

- A) Texnologik yangiliklarni qabul qilishda xodimlarning qarshilik ko'rsatishi
- B) Menejment tizimining mukammalligi
- C) Korxonalarning innovatsiyalarni tez joriy qilishi
- D) Menejerlarning faqat innovatsiyalarga e'tibor qaratishi

Javob: A) Texnologik yangiliklarni qabul qilishda xodimlarning qarshilik ko'rsatishi

18. Quyidagilardan qaysi biri menejment tizimida “IoT” (Internet of Things) texnologiyalarining ta'siriga misol bo'la oladi?

- A) Ishlab chiqarish jarayonlarini real vaqt rejimida kuzatish va boshqarish
- B) Menejment jarayonlarini butunlay insonlardan ajratish
- C) Menejerlarning faqat moliyaviy hisobotlarga e'tibor qaratishi
- D) Ishlab chiqarish jarayonlarini sekinlashtirish

Javob: A) Ishlab chiqarish jarayonlarini real vaqt rejimida kuzatish va boshqarish

19. Innovatsiyalarni joriy etishda kompaniyalar qanday asosiy qiyinchiliklarga duch kelishadi?

- A) Ishlab chiqarish hajmining keskin oshib ketishi
- B) Xodimlarning yangi texnologiyalarni qabul qilishga qarshiligi va investitsiyalar yetishmovchiligi
- C) Menejment tizimining mukammalligi sababli qiyinchiliklar yo'qligi
- D) Kompaniyaning bozorda innovatsiyalarni rad etishi

Javob: B) Xodimlarning yangi texnologiyalarni qabul qilishga qarshiligi va investitsiyalar yetishmovchiligi

20. Raqamli texnologiyalarni joriy etish menejment tizimiga qanday ta'sir qiladi?

- A) Menejment tizimini an'anaviy usullarga qaytaradi
- B) Menejment tizimini tezkor, samarali va moslashuvchan qiladi
- C) Menejerlarning qaror qabul qilish jarayonlarini sekinlashtiradi
- D) Faqat yirik korxonalarga ta'sir qiladi, kichik biznesga emas

Javob: B) Menejment tizimini tezkor, samarali va moslashuvchan qiladi

21. Globalizatsiya menejment tizimiga qanday ta'sir qiladi?

- A) Mahalliy kompaniyalarning faqat ichki bozorda ishlashini ta'minlaydi
 - B) Xalqaro menejment strategiyalarining rivojlanishini tezlashtiradi
 - C) Menejerlarga faqat mahalliy bozorni boshqarishga e'tibor berishga imkon beradi
 - D) Kompaniyalar uchun yangi bozorlarni ochib berishda hech qanday ta'sir ko'rsatmaydi
- Javob:** B) Xalqaro menejment strategiyalarining rivojlanishini tezlashtiradi

22. Global menejmentdagi asosiy muammolardan biri nima?

- A) Mahalliy bozorlarning global tendensiyalardan ta'sirlanmasligi
 - B) Turli mamlakatlardagi iqtisodiy va huquqiy tizimlarning farqli ekanligi
 - C) Kompaniyalarning faqat bitta bozorda faoliyat yuritishi
 - D) Xalqaro menejmentning faqat yirik korxonalar uchun dolzarb bo'lishi
- Javob:** B) Turli mamlakatlardagi iqtisodiy va huquqiy tizimlarning farqli ekanligi

23. Xalqaro menejmentda kommunikatsiya qanday muammolarga duch kelishi mumkin?

- A) Madaniy farqlar va til to'siqlari
 - B) Barcha xodimlarning bir xil til va madaniyatga ega bo'lishi
 - C) Xalqaro kompaniyalarning faqat bitta davlatda faoliyat yuritishi
 - D) Korporativ menejmentning faqat mahalliy kompaniyalarga xos bo'lishi
- Javob:** A) Madaniy farqlar va til to'siqlari

24. Qaysi omil global kompaniyalarning menejment tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin?

- A) Turli mamlakatlarda biznes yuritish uchun moslashuvchan menejment strategiyasining bo'lmashligi
 - B) Mahalliy bozorlarda innovatsiyalarni tez joriy qilish
 - C) Xodimlarning xalqaro tajribaga ega bo'lishi
 - D) Xalqaro menejmentning faqat raqamli texnologiyalar bilan bog'liq bo'lishi
- Javob:** A) Turli mamlakatlarda biznes yuritish uchun moslashuvchan menejment strategiyasining bo'lmashligi

25. Xalqaro menejmentda kadrlar boshqaruvi bilan bog'liq asosiy muammolar qaysilar?

- A) Xodimlarning global mehnat bozoriga moslashishi va malakali kadrlarni saqlab qolish
 - B) Xodimlarning faqat bitta bozorda ishlashi
 - C) Kadrlarning xalqaro kompaniyalarda barqaror ishlashi
 - D) Kompaniyalarning kadrlar tanlashda hech qanday muammo duch kelmasligi
- Javob:** A) Xodimlarning global mehnat bozoriga moslashishi va malakali kadrlarni saqlab qolish

26. Qaysi muammo global kompaniyalar uchun jiddiy to'siq bo'lishi mumkin?

- A) Raqobatning oshishi va mahalliy korxonalar bilan kurashish zaruriyati
 - B) Kompaniyaning faqat bir mamlakatda faoliyat yuritishi
 - C) Mahalliy menejerlarning faqat xalqaro tajribaga e'tibor qaratishi
 - D) Global menejmentning mahalliy bozorga hech qanday ta'sir qilmasligi
- Javob:** A) Raqobatning oshishi va mahalliy korxonalar bilan kurashish zaruriyati

27. Qaysi omil xalqaro menejment strategiyalarining muvaffaqiyatli bo'lishiga yordam beradi?

- A) Turli mamlakatlarda bozor sharoitlarini chuqur o'rganish va moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish
- B) Kompaniyaning faqat mahalliy bozor uchun ishlashga moslashuvi
- C) Xalqaro kompaniyalarning faqat o'z ichki tizimiga e'tibor qaratishi
- D) Har bir mamlakatda biznes yuritishda bir xil strategiyani qo'llash

Javob: A) Turli mamlakatlarda bozor sharoitlarini chuqur o'rganish va moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish

28. Global menejmentda barqaror rivojlanish bilan bog'liq muammo nima?

- A) Korxonalarning atrof-muhit va ijtimoiy mas'uliyatni e'tiborga olmasligi
- B) Xalqaro kompaniyalarning barcha davlatlarda faoliyat yuritishi
- C) Menejerlarning xalqaro bozorlarga moslashishi
- D) Mahalliy kompaniyalarning xalqaro menejment standartlarini qabul qilishi

Javob: A) Korxonalarning atrof-muhit va ijtimoiy mas'uliyatni e'tiborga olmasligi

29. Qaysi menejment strategiyasi global kompaniyalarning barqaror o'sishiga yordam beradi?

- A) Mahalliy bozor sharoitlariga moslashish va global standartlarni qo'llash
- B) Barcha mamlakatlarda bir xil biznes modelini qo'llash
- C) Raqobatga e'tibor qaratmaslik
- D) Xalqaro menejment tamoyillaridan voz kechish

Javob: A) Mahalliy bozor sharoitlariga moslashish va global standartlarni qo'llash

30. Qaysi muammo xalqaro menejment tizimida qiyinchilik tug'dirishi mumkin?

- A) Turli mamlakatlardagi soliqlar va huquqiy talablarning farqliligi
- B) Barcha mamlakatlarda bir xil biznes modelining ishlashi
- C) Xalqaro kompaniyalarning mahalliy biznes bilan integratsiyasi
- D) Xalqaro menejmentning faqat yirik kompaniyalar uchun dolzarb bo'lishi

Javob: A) Turli mamlakatlardagi soliqlar va huquqiy talablarning farqliligi

31. Zamonaviy menejerlarning asosiy kompetensiyalaridan biri qaysi?

- A) Faqat moliyaviy hisobotlarni yuritish
- B) Innovatsiyalar va texnologik o'zgarishlarga moslashish qobiliyati
- C) Xodimlarni nazorat qilish va jazolash
- D) Kompaniya ichidagi barcha muammolarni o'z zimmasiga olish

Javob: B) Innovatsiyalar va texnologik o'zgarishlarga moslashish qobiliyati

32. Menejning zamonaviy ish muhitida eng muhim yumushlaridan biri nima?

- A) Faqat yuqori rahbariyat bilan ishlash
- B) Tezkor qaror qabul qilish va moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish
- C) Xodimlarni ishdan bo'shatish
- D) Kompaniyaning an'anaviy ish uslubini saqlash

Javob: B) Tezkor qaror qabul qilish va moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish

33. Bugungi kunda menejerlarning asosiy chaqiriqlaridan biri nima?

- A) Xodimlarni avvalgidan kamroq rag'batlantirish
- B) Innovatsiyalar va raqamli transformatsiyaga moslashish
- C) Mahsulot ishlab chiqarish hajmini kamaytirish
- D) Menejerlar faqat o'z sohasiga yo'naltirilishi

Javob: B) Innovatsiyalar va raqamli transformatsiyaga moslashish

34. Menejning zamonaviy ish uslubiga xos bo'lgan muhim qobiliyat nima?

- A) Faqat jismoniy nazorat va tashqi ko'rinishga e'tibor qaratish
- B) Tanqidni qabul qila olish va konstruktiv fikrlarni qo'llab-quvvatlash
- C) Texnologiyalardan uzoq bo'lish
- D) Har doim bitta uslubdan foydalanish

Javob: B) Tanqidni qabul qila olish va konstruktiv fikrlarni qo'llab-quvvatlash

35. Zamonaviy menejerlar qanday chaqiriqlarga duch kelmoqda?

- A) Ish jarayonlarining sekinlashuvi va ma'lumot yetishmovchiligi
- B) Raqamli transformatsiya, moslashuvchan menejment va xalqaro bozor talablariga javob berish
- C) Menejment tizimining faqat lokal bozor bilan cheklanishi
- D) Menejerlarning an'anaviy yondashuvlardan voz kechmasligi

Javob: B) Raqamli transformatsiya, moslashuvchan menejment va xalqaro bozor talablariga javob berish

36. Bugungi menejer qanday ko'nikmaga ega bo'lishi kerak?

- A) Xodimlarga doimiy buyruq berish
- B) Raqamli texnologiyalar bilan ishlash va innovatsion fikrlash
- C) Faoliyat jarayonlarini faqat eski uslubda davom ettirish
- D) Xodimlar bilan shaxsiy munosabatlar o'rnatishdan qochish

Javob: B) Raqamli texnologiyalar bilan ishlash va innovatsion fikrlash

37. Qaysi menejment usuli zamonaviy kompaniyalar uchun eng dolzarb?

- A) Avtoritar boshqaruv tizimi
- B) Moslashuvchan va adaptiv menejment
- C) Faoliyatni faqat an'anaviy usullarda boshqarish
- D) Xodimlarni shaxsiy qarashlariga ko'ra ishga qabul qilish

Javob: B) Moslashuvchan va adaptiv menejment

38. Menejer qanday qilib tez o'zgarayotgan biznes muhitiga moslashishi mumkin?

- A) Yangi texnologiyalar va menejment yondashuvlarini o'rganish orqali
- B) Faqatgina bozor talablarini o'zgarishsiz saqlash orqali
- C) Ish tartibini qat'iy belgilab, uni o'zgartirmaslik orqali
- D) Xodimlarga innovatsiyalarni o'rgatmaslik orqali

Javob: A) Yangi texnologiyalar va menejment yondashuvlarini o'rganish orqali

39. Zamonaviy menejerlar uchun eng muhim yetakchilik xususiyatlaridan biri qaysi?

- A) Xodimlarga haddan tashqari qattiq nazorat o'rnatish
- B) Ilmiy tahlilga asoslangan qarorlar qabul qilish
- C) Shaxsiy qarashlariga asoslangan boshqaruv uslubidan foydalanish
- D) Xodimlar bilan bevosita muloqot qilishni minimallashtirish

Javob: B) Ilmiy tahlilga asoslangan qarorlar qabul qilish

40. Menejerlar qanday qilib zamonaviy chaqiriqlarga javob berishlari mumkin?

- A) Yangi menejment yondashuvlarini o'rganish va doimiy rivojlanish orqali
- B) O'zini yangilashdan tiyilish va faqat eskirgan tajribalarga suyanish orqali
- C) Bozorning o'zgarishlarini e'tiborsiz qoldirish orqali
- D) Innovatsion yondashuvlarni rad etish orqali

Javob: A) Yangi menejment yondashuvlarini o'rganish va doimiy rivojlanish orqali

41. Strategik boshqaruvning asosiy maqsadi nima?

- A) Faqat qisqa muddatli maqsadlarga erishish
- B) Korxonaning uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlash
- C) Xodimlarning shaxsiy manfaatlarini himoya qilish
- D) Mahsulot narxini doimiy ravishda oshirish

Javob: B) Korxonaning uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlash

42. Korxonalarda strategik boshqaruv bilan bog'liq asosiy muammo nima?

- A) Faoliyatni qisqa muddatli strategiyalar asosida olib borish
 - B) Strategik rejalashtirishning yetishmovchiligi va noaniqlik
 - C) Menejrlarning ish yuklamasi juda kam bo'lishi
 - D) Korxonaning barcha strategiyalarni bir vaqtning o'zida qo'llashi
- Javob:** B) Strategik rejalashtirishning yetishmovchiligi va noaniqlik

43. Qaysi omil strategik menejmentdagi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin?

- A) Bozor va iqtisodiy sharoitlarning tez o'zgarishi
 - B) Korxonaning barqaror daromadga ega bo'lishi
 - C) Xodimlarning yuqori motivatsiyasi
 - D) Kompaniyaning raqobatchilar bilan ishlash istagi
- Javob:** A) Bozor va iqtisodiy sharoitlarning tez o'zgarishi

44. Strategik boshqaruvda resurslarni samarali taqsimlash muammosining sababi nima bo'lishi mumkin?

- A) Moliyaviy resurslarning noto'g'ri taqsimlanishi
 - B) Raqobatchilar bilan hamkorlikning yuqori darajasi
 - C) Kompaniyaning yuqori darajadagi strategik tayyorgarligi
 - D) Menejrlarning doimiy innovatsion qarorlar qabul qilishi
- Javob:** A) Moliyaviy resurslarning noto'g'ri taqsimlanishi

45. Korxonalarning strategik rejalashtirishda duch keladigan asosiy qiyinchilik nima?

- A) Maqsadlarning aniq belgilanmaganligi va strategik tahlilning zaifligi
 - B) Xodimlarning har doim yuqori motivatsiyaga ega bo'lishi
 - C) Kompaniyaning bir xil strategiyani davom ettirishi
 - D) Bozordagi o'zgarishlarga moslashish imkoniyatlarining oshishi
- Javob:** A) Maqsadlarning aniq belgilanmaganligi va strategik tahlilning zaifligi

46. Strategik boshqaruvda noto'g'ri qaror qabul qilishning asosiy sababi nima?

- A) Raqamli texnologiyalar va innovatsiyalarni qo'llamaslik
 - B) Menejrlarning haddan tashqari ehtiyotkor bo'lishi
 - C) Korxonaning raqobat ustunligiga ega bo'lishi
 - D) Bozorning to'liq tahlil qilinmasligi va noto'g'ri ma'lumotlardan foydalanish
- Javob:** D) Bozorning to'liq tahlil qilinmasligi va noto'g'ri ma'lumotlardan foydalanish

47. Korxona strategiyasining muvaffaqiyatli bo'lishiga nima ta'sir qiladi?

- A) Raqobatchilarning strategiyalariga moslashish va aniq rejalashtirish
 - B) Faoliyatni faqat qisqa muddatli rejalar asosida olib borish
 - C) Xodimlarni boshqarishdan voz kechish
 - D) Kompaniyaning faqat ichki muammolarga e'tibor qaratishi
- Javob:** A) Raqobatchilarning strategiyalariga moslashish va aniq rejalashtirish

48. Qaysi sabab strategik boshqaruv jarayonida korxonani inqirozga olib kelishi mumkin?

- A) Innovatsiyalarni o'z vaqtida joriy etmaslik va bozor talablarini noto'g'ri tushunish
 - B) Xodimlarning yuqori darajadagi malakaga ega bo'lishi
 - C) Menejrlarning bozor tahliliga asoslangan qarorlar qabul qilishi
 - D) Kompaniyaning xalqaro miqyosda o'sishga yo'naltirilishi
- Javob:** A) Innovatsiyalarni o'z vaqtida joriy etmaslik va bozor talablarini noto'g'ri tushunish

49. Qaysi omil korxona strategik boshqaruvining samaradorligini oshiradi?

- A) Bozor tendensiyalarini doimiy kuzatish va moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish
- B) Raqobatchilarning strategiyalarini e'tiborsiz qoldirish

- C) Xodimlarning qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etmasligi
- D) Korxonaning strategik qarorlarini faqat an'anaviy usullar bilan olib borish

Javob: A) Bozor tendensiyalarini doimiy kuzatish va moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish

50. Strategik boshqaruv jarayonida qanday yondashuv samarali hisoblanadi?

- A) Dinamik strategiyalar ishlab chiqish va bozorning o'zgarishlariga tez moslashish
- B) Kompaniyaning faqat o'z an'anaviy metodlarini qo'llashi
- C) Raqobatchilar va yangi texnologiyalarni e'tiborsiz qoldirish
- D) Bozor tahlillaridan voz kechish

Javob: A) Dinamik strategiyalar ishlab chiqish va bozorning o'zgarishlariga tez moslashish

51. Inqiroz menejmentining asosiy maqsadi nima?

- A) Kompaniya inqirozga tushgandan keyin faoliyatni to'xtatish
- B) Inqiroz xavfini oldindan ko'ra bilish va samarali qaror qabul qilish
- C) Korxonani qisqa muddatli foyda olishga yo'naltirish
- D) Faqat tashqi muammolarni e'tiborga olish

Javob: B) Inqiroz xavfini oldindan ko'ra bilish va samarali qaror qabul qilish

52. Inqiroz menejmenti qanday bosqichlardan iborat?

- A) Inqirozga reaksiya qilish va undan chiqish
- B) Inqirozni oldindan bashorat qilish, uni boshqarish va tiklanish strategiyasini ishlab chiqish
- C) Inqirozning boshlanishini kutish va keyin choralar ko'rish
- D) Inqiroz davomida faqat xodimlarning faoliyatini nazorat qilish

Javob: B) Inqirozni oldindan bashorat qilish, uni boshqarish va tiklanish strategiyasini ishlab chiqish

53. Qaysi omil korxonada inqirozni keltirib chiqarishi mumkin?

- A) To'g'ri strategik rejalashtirish
- B) Bozor talablarini noto'g'ri baholash va raqobatni inkor qilish
- C) Kompaniyaning moliyaviy barqarorligi
- D) Menejment tizimining innovatsiyalarga moslashuvi

Javob: B) Bozor talablarini noto'g'ri baholash va raqobatni inkor qilish

54. Inqirozning asosiy sabablari qaysilar?

- A) Raqamli transformatsiya va innovatsiyalar
- B) Strategik rejalashtirishning yetishmovchiligi va moliyaviy boshqaruvdagi xatolar
- C) Xodimlarning mehnat unumdorligi oshishi
- D) Bozor talablarining doimiy ravishda barqaror bo'lishi

Javob: B) Strategik rejalashtirishning yetishmovchiligi va moliyaviy boshqaruvdagi xatolar

55. Qaysi strategiya inqirozdan chiqishda samarali hisoblanadi?

- A) Bozor talablarini doimiy kuzatish va moslashuvchan strategiya ishlab chiqish
- B) Kompaniyaning barcha bo'limlarini yopish
- C) Barcha menejerlarni ishdan bo'shatish
- D) Xarajatlarni oshirish va risklarni nazorat qilmaslik

Javob: A) Bozor talablarini doimiy kuzatish va moslashuvchan strategiya ishlab chiqish

56. Inqirozga tayyorgarlik ko'rishda kompaniya nimalarga e'tibor berishi kerak?

- A) Moliyaviy rezervlar yaratish va xavflarni tahlil qilish
- B) Xodimlarni ish bilan ta'minlamaslik
- C) Marketing faoliyatini butunlay to'xtatish
- D) Inqiroz rejalarini e'tiborsiz qoldirish

Javob: A) Moliyaviy rezervlar yaratish va xavflarni tahlil qilish

57. Korxona inqirozdan chiqish uchun qanday strategiyani tanlashi lozim?

- A) Resurslarni optimallashtirish va samarali risk boshqaruvi
- B) Moliyaviy inqirozni e'tiborsiz qoldirish
- C) Faoliyatni butunlay to'xtatish
- D) Inqiroz davomida hech qanday o'zgarish kiritmaslik

Javob: A) Resurslarni optimallashtirish va samarali risk boshqaruvi

58. Korxonada inqiroz yuz berganda menejer qanday harakat qilishi kerak?

- A) Tezkor strategik qaror qabul qilib, kompaniya faoliyatini qayta tashkil etish
- B) Barcha xodimlarni ishdan bo'shatish
- C) Muammolarni e'tiborsiz qoldirib, vaqt o'tishi bilan o'z-o'zidan hal bo'lishini kutish
- D) Raqobatchilarga kompaniyani sotish

Javob: A) Tezkor strategik qaror qabul qilib, kompaniya faoliyatini qayta tashkil etish

59. Qaysi usul inqirozni oldini olishda samarali bo'lishi mumkin?

- A) Risklarni oldindan baholash va xavfsizlik choralarini ishlab chiqish
- B) Faoliyatni rejalashtirmaslik
- C) Moliyaviy hisob-kitoblarga e'tibor qaratmaslik
- D) Bozor o'zgarishlarini inobatga olmaslik

Javob: A) Risklarni oldindan baholash va xavfsizlik choralarini ishlab chiqish

60. Korxonada inqiroz paytida qanday boshqaruv strategiyasi samarali bo'lishi mumkin?

- A) Xarajatlarni kamaytirish, samaradorlikni oshirish va moslashuvchanlikni kuchaytirish
- B) Faoliyatni butunlay to'xtatish
- C) Xodimlarni rag'batlantirish tizimini yo'q qilish
- D) Kompaniyaning barcha faoliyat yo'nalishlarini inqiroz sharoitida o'zgartirmaslik

Javob: A) Xarajatlarni kamaytirish, samaradorlikni oshirish va moslashuvchanlikni kuchaytirish

61. Korxona chidamliligini oshirishning asosiy maqsadi nima?

- A) Kompaniyaning inqirozga duch kelishini kutish
- B) Korxonani tez moslashuvchan va barqaror qilish
- C) Korxona strategiyasini o'zgartirmaslik
- D) Risklarni baholashsiz qaror qabul qilish

Javob: B) Korxonani tez moslashuvchan va barqaror qilish

62. Risklarni boshqarishning eng muhim tamoyili qaysi?

- A) Risklarni butunlay e'tiborsiz qoldirish
- B) Xavflarni oldindan baholash va minimal darajaga tushirish
- C) Har qanday riskga ortiqcha reaksiya qilish
- D) Risklar yuzaga kelganda strategik rejalashtirishni to'xtatish

Javob: B) Xavflarni oldindan baholash va minimal darajaga tushirish

63. Korxona chidamliligini oshirish uchun qanday choralar ko'rish lozim?

- A) Innovatsiyalarni joriy qilish va tezkor moslashuvchanlikni oshirish
- B) Qiyin vaziyatlar yuzaga kelganda kompaniyani yopish
- C) Korxonaning barcha bo'limlarini qisqartirish
- D) Faqat qisqa muddatli foydaga yo'naltirilgan qarorlar qabul qilish

Javob: A) Innovatsiyalarni joriy qilish va tezkor moslashuvchanlikni oshirish

64. Korxonada risklarni baholashda eng samarali usul qaysi?

- A) SWOT va PEST tahlillarini qo‘llash
- B) Risklarni baholashsiz kompaniya faoliyatini davom ettirish
- C) Barcha xavflarni e‘tiborsiz qoldirish
- D) Risklarni faqat inqiroz yuz berganda ko‘rib chiqish

Javob: A) SWOT va PEST tahlillarini qo‘llash

65. Korxonalarda xavflarni kamaytirish uchun qanday chora-tadbirlar ko‘rilishi kerak?

- A) Xavflarni bashorat qilish va ularni minimallashtirish uchun strategik reja ishlab chiqish
- B) Risklarni inkor etish va ularning oldini olishga harakat qilmaslik
- C) Faqat qisqa muddatli qarorlar qabul qilish
- D) Har qanday moliyaviy xavfni ko‘rib chiqmaslik

Javob: A) Xavflarni bashorat qilish va ularni minimallashtirish uchun strategik reja ishlab chiqish

66. Korxona chidamliligini oshirish uchun qanday menejment usuli qo‘llanilishi kerak?

- A) Moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish va xodimlarni o‘qitish
 - B) O‘zgarishlarni inkor qilish va an‘anaviy uslubda ishlash
 - C) Bozordagi o‘zgarishlarga e‘tibor qaratmaslik
 - D) Kompaniyaning barqarorligini pasaytiradigan qarorlar qabul qilish
- Javob:** A) Moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish va xodimlarni o‘qitish

67. Qaysi strategiya korxona chidamliligini oshirishga yordam beradi?

- A) Moliyaviy va operatsion xavflarni tahlil qilish va ularni boshqarish
 - B) Faoliyatni qisqa muddatli rejalar asosida olib borish
 - C) Barcha xodimlarni ishdan bo‘shatish
 - D) Kompaniya faoliyatida xavflarni hisobga olmaslik
- Javob:** A) Moliyaviy va operatsion xavflarni tahlil qilish va ularni boshqarish

68. Qaysi omillar korxona chidamliligini oshiradi?

- A) Innovatsion menejment va risklarni boshqarish tizimining mavjudligi
 - B) Faoliyatni an‘anaviy usullarga moslashtirish
 - C) Raqobatchilarni e‘tiborsiz qoldirish
 - D) Faqat ichki bozorda ishlash
- Javob:** A) Innovatsion menejment va risklarni boshqarish tizimining mavjudligi

69. Qanday risklarni boshqarish strategiyalari korxona barqarorligini ta‘minlaydi?

- A) Xavflarni oldindan baholash, ularga mos chora-tadbirlar ishlab chiqish
 - B) Har qanday xavfni inkor etish
 - C) Faqat qisqa muddatli yechimlar ishlab chiqish
 - D) Bozor talablariga moslashishdan voz kechish
- Javob:** A) Xavflarni oldindan baholash, ularga mos chora-tadbirlar ishlab chiqish

70. Korxonalarda risklarni boshqarish qanday amalga oshirilishi kerak?

- A) Har doim oldindan rejalashtirish va tezkor harakatlar rejasi ishlab chiqish orqali
 - B) Risklarni faqat yuzaga kelgandan keyin hal qilish orqali
 - C) Faqat menejerlar darajasida ko‘rib chiqish orqali
 - D) Xavflarni umuman baholamaslik orqali
- Javob:** A) Har doim oldindan rejalashtirish va tezkor harakatlar rejasi ishlab chiqish orqali

71. Noaniqlik sharoitida boshqaruv qarorlarini qabul qilishda eng muhim jihat qaysi?

- A) Ma‘lumotlarni to‘plash va tahlil qilish orqali xulosa chiqarish
- B) Qaror qabul qilishni ortga surish

- C) Faqat intuitiv qaror qabul qilish
- D) Xavflarni baholamasdan harakat qilish

Javob: A) Ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish orqali xulosa chiqarish

72. Noaniqlik sharoitida samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishda qaysi usul eng samarali?

- A) Stsenariy rejalashtirish va alternativ qarorlar ishlab chiqish
- B) Har qanday qarorni kechiktirish
- C) O'zgarishlarga ko'r-ko'rona moslashish
- D) Risklarni umuman hisobga olmaslik

Javob: A) Stsenariy rejalashtirish va alternativ qarorlar ishlab chiqish

73. Noaniqlik sharoitida qaror qabul qilishda qanday yondashuv qo'llaniladi?

- A) Analitik yondashuv va faktlarga asoslangan qarorlar qabul qilish
- B) Bozor tahlillarini e'tiborsiz qoldirish
- C) Raqobatchilarning strategiyasini nusxalash
- D) O'zgarishlarga reaksiya qilmaslik

Javob: A) Analitik yondashuv va faktlarga asoslangan qarorlar qabul qilish

74. Qaysi strategiya noaniqlik sharoitida menejerlar uchun eng foydali bo'lishi mumkin?

- A) Moslashuvchan boshqaruv tizimini qo'llash va tezkor javob berish
- B) Bozor o'zgarishlariga e'tibor qaratmaslik
- C) Noaniqlik sharoitida faoliyatni to'xtatish
- D) Qabul qilingan qarorlarni o'zgartirmaslik

Javob: A) Moslashuvchan boshqaruv tizimini qo'llash va tezkor javob berish

75. Qaysi omillar noaniqlik sharoitida samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishga yordam beradi?

- A) Moslashuvchanlik, analitik tahlil va tezkor strategik rejalashtirish
- B) Bozor talablarini inobatga olmaslik
- C) Qarorlarni faqat intuitiv qabul qilish
- D) Xavflarni umuman tahlil qilmaslik

Javob: A) Moslashuvchanlik, analitik tahlil va tezkor strategik rejalashtirish

76. Noaniqlik sharoitida kompaniyaning chidamliligini oshirish uchun qanday chora ko'rish kerak?

- A) Oldindan rejalashtirish va xavflarni baholash
- B) Faoliyatni vaqtincha to'xtatish
- C) Xodimlarni qisqartirish orqali xarajatlarni kamaytirish
- D) Bozor talablariga moslashishdan voz kechish

Javob: A) Oldindan rejalashtirish va xavflarni baholash

77. Noaniqlik sharoitida qaror qabul qilishda menejerlarning asosiy vazifasi nima?

- A) Har qanday o'zgarishlarga oldindan tayyor bo'lish va strategiyani moslashtirish
- B) Faoliyatni davom ettirish uchun hech qanday chora ko'rmaslik
- C) Xodimlarni motivatsiyasiz qoldirish
- D) Qabul qilingan qarorlarni o'zgartirmaslik

Javob: A) Har qanday o'zgarishlarga oldindan tayyor bo'lish va strategiyani moslashtirish

78. Noaniqlik sharoitida tezkor qaror qabul qilish uchun qanday ma'lumotlar zarur?

- A) Real vaqt rejimidagi bozor tahlillari va oldindan prognoz qilingan ma'lumotlar
- B) Faqat ichki korporativ ma'lumotlar

C) O'tgan yillardagi hisobotlar

D) Barcha qarorlarni faqat rahbariyatning tajribasiga asoslanib qabul qilish

Javob: A) Real vaqt rejimidagi bozor tahlillari va oldindan prognoz qilingan ma'lumotlar

79. Qaysi yondashuv noaniqlik sharoitida kompaniya barqarorligini ta'minlaydi?

A) Innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va tezkor adaptatsiya

B) O'zgarishlarga javob bermaslik

C) Faqat an'anaviy strategiyalarni qo'llash

D) Bozor talablariga e'tibor qaratmaslik

Javob: A) Innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va tezkor adaptatsiya

80. Qanday menejment tamoyili noaniqlik sharoitida muvaffaqiyatli qaror qabul qilishga yordam beradi?

A) Strategik rejalashtirish va har xil stsenariylarni ishlab chiqish

B) Hech qanday rejalashtirish qilmaslik

C) Bozor va mijoz talablarini e'tiborsiz qoldirish

D) Menejerlar faqat o'z ichki qarashlariga asoslangan holda qaror qabul qilishlari

Javob: A) Strategik rejalashtirish va har xil stsenariylarni ishlab chiqish

81. Korporativ boshqaruv tizimining asosiy maqsadi nima?

A) Kompaniya rahbarlarining shaxsiy manfaatlarini himoya qilish

B) Korxonaning barqaror rivojlanishini ta'minlash va manfaatdor tomonlar o'rtasida muvozanat yaratish

C) Faqat aksiyadorlar uchun foyda olishni ta'minlash

D) Xodimlarni boshqarish bilan shug'ullanish

Javob: B) Korxonaning barqaror rivojlanishini ta'minlash va manfaatdor tomonlar o'rtasida muvozanat yaratish

82. Korporativ boshqaruv tizimidagi eng asosiy muammolardan biri nima?

A) Menejrlarning haddan tashqari ko'p qaror qabul qilishi

B) Korporativ shaffoflikning yetishmovchiligi va manfaatlar to'qnashuvi

C) Kompaniyaning daromadlari yuqori bo'lishi

D) Xodimlarning ish bilan bandligi

Javob: B) Korporativ shaffoflikning yetishmovchiligi va manfaatlar to'qnashuvi

83. Korporativ boshqaruv tizimida manfaatdor tomonlar qaysilar?

A) Faqat kompaniya rahbariyati

B) Aksiyadorlar, xodimlar, mijozlar va jamiyat

C) Faqat investorlar

D) Faqat davlat organlari

Javob: B) Aksiyadorlar, xodimlar, mijozlar va jamiyat

84. Korporativ boshqaruv tizimidagi manfaatlar to'qnashuvi qanday yuzaga keladi?

A) Kompaniyaning strategik maqsadlari aniq bo'lsa

B) Rahbariyat o'z shaxsiy manfaatlarini kompaniya manfaatlaridan ustun qo'ysa

C) Korxona innovatsiyalarni faol qo'llasa

D) Barcha aksiyadorlar kelishib ishlasa

Javob: B) Rahbariyat o'z shaxsiy manfaatlarini kompaniya manfaatlaridan ustun qo'ysa

85. Korporativ boshqaruv tizimini yaxshilash uchun qanday chora-tadbirlar qo'llanilishi kerak?

A) Shaffoflik va hisobdorlik tizimini mustahkamlash

B) Rahbariyatning barcha qarorlarini sir tutish

- C) Aksiyadorlarga kompaniyaning moliyaviy natijalari haqida kamroq ma'lumot berish
- D) Xodimlar va aksiyadorlarning manfaatlarini inobatga olmaslik

Javob: A) Shaffoflik va hisobdorlik tizimini mustahkamlash

86. Korporativ boshqaruv tizimida aksiyadorlar qanday huquqlarga ega?

- A) Kompaniyaning strategik qarorlarida ishtirok etish va moliyaviy hisobotlarni olish
- B) Faqat dividend olish huquqiga ega bo'lish
- C) Kompaniya rahbariyatini nazorat qilishga haqli emas
- D) Xodimlarni ishga qabul qilish jarayoniga aralashish

Javob: A) Kompaniyaning strategik qarorlarida ishtirok etish va moliyaviy hisobotlarni olish

87. Korporativ boshqaruvda korrupsiya qanday muammolarga olib keladi?

- A) Ishlab chiqarish jarayonlarini tezlashtirish
- B) Kompaniya imijining yomonlashishi va aksiyadorlarning ishonchini yo'qotish
- C) Menejerlarning samaradorligini oshirish
- D) Kompaniyaning ichki kommunikatsiyalarini yaxshilash

Javob: B) Kompaniya imijining yomonlashishi va aksiyadorlarning ishonchini yo'qotish

88. Korporativ boshqaruv tizimida rahbariyat qanday usullar bilan shaffoflikni oshirishi mumkin?

- A) Moliyaviy hisobotlarni muntazam e'lon qilish va mustaqil auditorlik tekshiruvlarini o'tkazish
- B) Barcha qarorlarni yopiq muhokama qilish
- C) Xodimlarga faqat minimal ma'lumot berish
- D) Aksiyadorlar bilan kam muloqot qilish

Javob: A) Moliyaviy hisobotlarni muntazam e'lon qilish va mustaqil auditorlik tekshiruvlarini o'tkazish

89. Korporativ boshqaruvning xalqaro standartlari qaysi tashkilot tomonidan ishlab chiqilgan?

- A) OECD (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti)
- B) FIFA
- C) BMT (Birlashgan Millatlar Tashkiloti)
- D) Xalqaro mehnat tashkiloti

Javob: A) OECD (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti)

90. Korporativ boshqaruv tizimini yaxshilash uchun qanday tamoyillar amal qiladi?

- A) Shaffoflik, hisobdorlik, mas'uliyat va adolat
- B) Faqat kompaniya foydasini ko'paytirish
- C) Xodimlarning o'z huquqlaridan foydalanishiga cheklov qo'yish
- D) Barcha qarorlarni faqat yuqori rahbariyat tomonidan qabul qilish

Javob: A) Shaffoflik, hisobdorlik, mas'uliyat va adolat

91. Menejering asosiy mas'uliyatlaridan biri nima?

- A) Faqat kompaniya foydasini oshirishga e'tibor qaratish
- B) Korxona manfaatdor tomonlari o'rtasida muvozanat saqlash va shaffof boshqaruvni ta'minlash
- C) Xodimlarning faqat bajaruvchilik funksiyalariga e'tibor qaratish
- D) Menejerlar faqat yuqori darajadagi rahbarlarning topshiriqlarini bajarishlari kerak

Javob: B) Korxona manfaatdor tomonlari o'rtasida muvozanat saqlash va shaffof boshqaruvni ta'minlash

92. Qaysi tamoyil menejerlarning boshqaruvdagi shaffoflik darajasini oshiradi?

- A) Kompaniyaning moliyaviy hisobotlarini muntazam e'lon qilish
- B) Faqat yuqori rahbariyat bilan ma'lumot almashish
- C) Korxona faoliyati haqida faqat ichki ma'lumotlardan foydalanish
- D) Xodimlarga kamroq ma'lumot berish

Javob: A) Kompaniyaning moliyaviy hisobotlarini muntazam e'lon qilish

93. Menejerning mas'uliyatiga qaysi jihat kiradi?

- A) Xodimlarning ishlash sharoitlarini yaxshilash va ularni qo'llab-quvvatlash
- B) Faqat qisqa muddatli maqsadlarga e'tibor qaratish
- C) Shaxsiy manfaatlarini kompaniya manfaatlaridan ustun qo'yish
- D) Faoliyat natijalarini faqat o'ziga yaqin xodimlar bilan muhokama qilish

Javob: A) Xodimlarning ishlash sharoitlarini yaxshilash va ularni qo'llab-quvvatlash

94. Korxonada shaffof boshqaruv qanday amalga oshiriladi?

- A) Shaffoflik siyosatini ishlab chiqish va unga rioya qilish
- B) Moliyaviy hisobotlarni yopiq saqlash
- C) Xodimlarga minimal ma'lumot berish
- D) Menejrlarning harakatlarini yashirish

Javob: A) Shaffoflik siyosatini ishlab chiqish va unga rioya qilish

95. Menejrlarning mas'uliyatini qanday oshirish mumkin?

- A) Ularning faoliyatini doimiy baholab, hisobdorlik tizimini kuchaytirish
- B) Menejrlarning faqat o'zlari xohlagan qarorlarni qabul qilishiga imkon berish
- C) Faoliyat natijalarini hech kimga taqdim etmaslik
- D) Menejrlarning qabul qilgan qarorlari uchun javobgarlikni boshqa bo'limlarga yuklash

Javob: A) Ularning faoliyatini doimiy baholab, hisobdorlik tizimini kuchaytirish

96. Qaysi omillar boshqaruvda shaffoflikni ta'minlaydi?

- A) Ochiq va aniq hisobotlar, mustaqil audit va axloqiy me'yorlarga rioya qilish
- B) Faoliyat natijalarini sir saqlash
- C) Menejrlarning qarorlarini muhokama qilmaslik
- D) Barcha jarayonlarni yopiq formatda boshqarish

Javob: A) Ochiq va aniq hisobotlar, mustaqil audit va axloqiy me'yorlarga rioya qilish

97. Korporativ boshqaruvda menejrlarning asosiy majburiyatlaridan biri nima?

- A) Korporativ shaffoflik va hisobdorlikni ta'minlash
- B) Faqat aksiyadorlarning manfaatlarini himoya qilish
- C) Kompaniya faoliyati haqida kamroq ma'lumot taqdim etish
- D) Xodimlarga qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etishga ruxsat bermaslik

Javob: A) Korporativ shaffoflik va hisobdorlikni ta'minlash

98. Menejrlar qanday yo'llar bilan kompaniyaning shaffofligini oshirishi mumkin?

- A) Korporativ boshqaruv qoidalariga rioya qilish va manfaatdor tomonlar bilan doimiy muloqot qilish
- B) Faqat rahbariyatga axborot taqdim etish
- C) Xodimlarni qaror qabul qilish jarayonidan chetlashtirish
- D) Kompaniyaning moliyaviy natijalarini sir saqlash

Javob: A) Korporativ boshqaruv qoidalariga rioya qilish va manfaatdor tomonlar bilan doimiy muloqot qilish

99. Menejrlarning noto'g'ri qaror qabul qilishiga qanday omillar sabab bo'lishi mumkin?

- A) Ma'lumotlarning yetishmovchiligi va tahlil qilinmasligi
- B) Raqobatchilar faoliyatini chuqur o'rganish

- C) Xodimlarning faolligi va muloqoti
- D) Shaffof qaror qabul qilish jarayoniga amal qilish

Javob: A) Ma'lumotlarning yetishmovchiligi va tahlil qilinmasligi

100. Menejrlarning javobgarligini oshirishda qanday mexanizmlar samarali hisoblanadi?

- A) Ichki va tashqi audit, shaffof moliyaviy hisobot va manfaatdor tomonlarning nazorati
- B) Qarorlarni yopiq tarzda qabul qilish
- C) Menejrlarning faoliyat natijalarini sir saqlash
- D) Korporativ boshqaruv qoidalariga rioya qilmaslik

Javob: A) Ichki va tashqi audit, shaffof moliyaviy hisobot va manfaatdor tomonlarning nazorati

101. Biznesda axloqiy tamoyillar nima uchun muhim?

- A) Faqat kompaniya obro'sini himoya qilish uchun
- B) Kompaniya faoliyatini shaffof qilish, ishonchni oshirish va uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlash uchun
- C) Faqat xodimlar faoliyatini nazorat qilish uchun
- D) Bozor ulushini oshirishning yagona yo'li bo'lgani uchun

Javob: B) Kompaniya faoliyatini shaffof qilish, ishonchni oshirish va uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlash uchun

102. Korrupsiyaga qarshi menejment strategiyasining asosiy maqsadi nima?

- A) Korrupsiya bilan bog'liq barcha muammolarni yashirish
- B) Kompaniyaning shaffofligini ta'minlash va manfaatdor tomonlarning huquqlarini himoya qilish
- C) Faqat menejrlarning daromadini oshirish
- D) Korrupsiyaga oid qonunlarni e'tiborsiz qoldirish

Javob: B) Kompaniyaning shaffofligini ta'minlash va manfaatdor tomonlarning huquqlarini himoya qilish

103. Korxonalarda korrupsiyaning oldini olish uchun qanday chora-tadbirlar ko'rilishi kerak?

- A) Axloqiy kodeksni joriy qilish va barcha xodimlarni korrupsiyaga qarshi siyosat bo'yicha o'qitish
- B) Korrupsiyaga oid xatti-harakatlarni inkor etish
- C) Barcha xodimlarni korrupsiyaga jalb qilish
- D) Kompaniya ichki tartib-qoidalarini bekor qilish

Javob: A) Axloqiy kodeksni joriy qilish va barcha xodimlarni korrupsiyaga qarshi siyosat bo'yicha o'qitish

104. Qaysi menejment tamoyili korrupsiyaga qarshi samarali hisoblanadi?

- A) Ish jarayonlarini yopiq shaklda yuritish
- B) Shaffoflik, hisobdorlik va mas'uliyat tamoyillariga amal qilish
- C) Faqat yuqori rahbariyat uchun maxsus imtiyozlar yaratish
- D) Moliyaviy hujjatlarni sir tutish

Javob: B) Shaffoflik, hisobdorlik va mas'uliyat tamoyillariga amal qilish

105. Korrupsiyaga qarshi kurashda qanday yondashuv samarali hisoblanadi?

- A) Korrupsiyaga oid holatlar yuz berganda ularni e'tiborsiz qoldirish
- B) Ichki va tashqi audit tizimlarini kuchaytirish hamda xodimlar uchun anonim murojaat kanallarini yaratish
- C) Barcha korrupsion holatlar haqida faqat yuqori rahbariyatga xabar berish
- D) Xodimlarning korrupsiya bilan bog'liq qarorlar qabul qilishiga yo'l qo'yish

Javob: B) Ichki va tashqi audit tizimlarini kuchaytirish hamda xodimlar uchun anonim murojaat kanallarini yaratish

106. Biznesda axloqiy kodeks nima uchun joriy etiladi?

- A) Faqat mijozlar bilan ishlash qoidalarini tartibga solish uchun
- B) Xodimlar va menejerlar uchun axloqiy me'yorlarni belgilash va korrupsiyaning oldini olish uchun
- C) Kompaniyaning marketing strategiyasini oshirish uchun
- D) Faqat yuqori lavozimli xodimlarga qo'llash uchun

Javob: B) Xodimlar va menejerlar uchun axloqiy me'yorlarni belgilash va korrupsiyaning oldini olish uchun

107. Korrupsiyaga qarshi menejment strategiyasining muhim tarkibiy qismi nima?

- A) Faqat rahbariyat darajasida korrupsiyaga qarshi siyosat yuritish
- B) Xodimlarga korrupsiya bilan bog'liq qoidalarni tushuntirish, moliyaviy nazorat tizimini joriy qilish va shaffoflikni ta'minlash
- C) Korrupsiya bilan bog'liq barcha muammolarni sir tutish
- D) Faqat moliyaviy hisobotlarni nazorat qilish

Javob: B) Xodimlarga korrupsiya bilan bog'liq qoidalarni tushuntirish, moliyaviy nazorat tizimini joriy qilish va shaffoflikni ta'minlash

108. Kompaniyada korrupsiyani kamaytirish uchun qanday choralar ko'rilishi lozim?

- A) Xodimlarni muntazam o'qitish va korrupsiya xavfini kamaytirish bo'yicha maxsus dasturlar ishlab chiqish
- B) Korrupsiya holatlari haqida faqat yuqori rahbariyatga xabar berish
- C) Kompaniyaning korrupsiya siyosatini ichki xodimlar bilan muhokama qilmaslik
- D) Moliyaviy hisobotlarni faqat kompaniya ichida yopiq saqlash

Javob: A) Xodimlarni muntazam o'qitish va korrupsiya xavfini kamaytirish bo'yicha maxsus dasturlar ishlab chiqish

109. Korrupsiyaning biznesga ta'siri qanday bo'lishi mumkin?

- A) Kompaniya faoliyatining barqaror rivojlanishiga yordam beradi
- B) Kompaniyaning obro'siga putur yetkazadi va investorlar ishonchini yo'qotishiga olib keladi
- C) Xodimlarning korrupsiyaga odatlanishini oshiradi
- D) Korrupsiya kompaniyaning daromadini oshirishiga yordam beradi

Javob: B) Kompaniyaning obro'siga putur yetkazadi va investorlar ishonchini yo'qotishiga olib keladi

110. Korrupsiyaga qarshi kurashda xalqaro standartlar qanday rol o'ynaydi?

- A) Faqat davlat korxonalari uchun ahamiyatga ega
- B) Kompaniyalarga korrupsiyaning oldini olish bo'yicha samarali strategiyalar ishlab chiqishga yordam beradi
- C) Xususiy korxonalar uchun hech qanday ta'siri yo'q
- D) Korrupsiyaga oid qonunlarni zaiflashtiradi

Javob: B) Kompaniyalarga korrupsiyaning oldini olish bo'yicha samarali strategiyalar ishlab chiqishga yordam beradi

111. Korporativ madaniyatning asosiy vazifasi nima?

- A) Xodimlarning ish samaradorligini oshirish va kompaniyaning umumiy qadriyatlarini shakllantirish
- B) Xodimlarning faqat mehnat majburiyatlariga rioya qilishini ta'minlash

- C) Menejerlar va xodimlar o'rtasidagi masofani oshirish
- D) Faqat yuqori lavozimli rahbarlar uchun ishlatiladigan qoidalar majmuasi

Javob: A) Xodimlarning ish samaradorligini oshirish va kompaniyaning umumiy qadriyatlarini shakllantirish

112. Inson resurslarini boshqarishning asosiy maqsadi nima?

- A) Faqat xodimlarni nazorat qilish
- B) Xodimlarning malakasini oshirish, ularning ishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytirish va samarali mehnat sharoitlarini yaratish
- C) Ishchilar sonini minimal darajada ushlab turish
- D) Xodimlarning shaxsiy hayotiga aralashish

Javob: B) Xodimlarning malakasini oshirish, ularning ishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytirish va samarali mehnat sharoitlarini yaratish

113. Xodimlarning motivatsiyasini oshirishning eng samarali usuli qaysi?

- A) Faqat moddiy rag'batlantirish tizimini qo'llash
 - B) Moddiy va nomoddiy motivatsiya usullarini birgalikda qo'llash
 - C) Xodimlarni faqat jazolash tizimi bilan boshqarish
 - D) Xodimlarning takliflarini e'tiborsiz qoldirish
- Javob:** B) Moddiy va nomoddiy motivatsiya usullarini birgalikda qo'llash

114. Korporativ madaniyat qanday elementlardan iborat?

- A) Kompaniya qadriyatlari, missiyasi, ish uslubi va xodimlarning xulq-atvori qoidalari
 - B) Faqat menejerlarning shaxsiy qarashlari
 - C) Xodimlarning faqat mehnat intizomi bilan bog'liq qoidalar
 - D) Rasmiy hujjatlar va korporativ kiyim-kechak talablari
- Javob:** A) Kompaniya qadriyatlari, missiyasi, ish uslubi va xodimlarning xulq-atvori qoidalari

115. Inson resurslarini boshqarishda qaysi omil eng muhim hisoblanadi?

- A) Xodimlarni samarali tanlash, ularni o'qitish va motivatsiya qilish
 - B) Xodimlarni iloji boricha ko'proq nazorat qilish
 - C) Xodimlarning shaxsiy hayotiga aralashish
 - D) Faoliyat davomida xodimlar bilan aloqa o'rnatmaslik
- Javob:** A) Xodimlarni samarali tanlash, ularni o'qitish va motivatsiya qilish

116. Korporativ madaniyat qanday yo'llar bilan shakllanadi?

- A) Kompaniya missiyasini aniqlash, qadriyatlarni belgilash va ularni xodimlarga yetkazish
- B) Xodimlarning shaxsiy fikrlarini e'tiborsiz qoldirish
- C) Korporativ qoidalarni rasmiy hujjatlar shaklida saqlab, amalda qo'llamaslik
- D) Xodimlarni faqat jazolash orqali boshqarish

Javob: A) Kompaniya missiyasini aniqlash, qadriyatlarni belgilash va ularni xodimlarga yetkazish

117. Qanday motivatsiya turi xodimlarning ichki ishtiyoqini oshiradi?

- A) Ichki motivatsiya – xodimlarning ishidan qoniqish va rivojlanish istagi
- B) Tashqi motivatsiya – faqat moddiy mukofot tizimi orqali rag'batlantirish
- C) Xodimlarni faqat ma'muriy choralarga asoslangan boshqaruv
- D) Xodimlarning tashabbuslarini e'tiborsiz qoldirish

Javob: A) Ichki motivatsiya – xodimlarning ishidan qoniqish va rivojlanish istagi

118. Korporativ madaniyatni qanday qilib mustahkamlash mumkin?

- A) Xodimlar uchun korporativ tadbirlar tashkil etish va ularning fikrlarini inobatga olish
- B) Xodimlarga faqat rasmiy qoidalarni o'qib berish

C) Faqat yuqori rahbariyat darajasida korporativ qadriyatlarni shakllantirish

D) Xodimlarga hech qanday korporativ qadriyatlarni tushuntirmaslik

Javob: A) Xodimlar uchun korporativ tadbirlar tashkil etish va ularning fikrlarini inobatga olish

119. Motivatsiya tizimini samarali boshqarish uchun qanday strategiyalar qo'llanilishi kerak?

A) Xodimlarga mukofotlar berish, ularni rag'batlantirish va faoliyat samaradorligini oshirish

B) Xodimlarning ishidan mamnun bo'lishini ta'minlamaslik

C) Xodimlarni rag'batlantirish tizimini butunlay olib tashlash

D) Faqat yuqori lavozimli rahbarlar uchun motivatsiya dasturlarini yaratish

Javob: A) Xodimlarga mukofotlar berish, ularni rag'batlantirish va faoliyat samaradorligini oshirish

120. Inson resurslarini boshqarish bo'yicha samarali yondashuv qanday bo'lishi kerak?

A) Har bir xodimning qobiliyatini aniqlash, ularni rivojlantirish va motivatsiya qilish

B) Xodimlarni faqat rahbariyat buyruqlari asosida boshqarish

C) Xodimlarning individual ehtiyojlarini e'tiborsiz qoldirish

D) Faqat jismoniy mehnat bilan shug'ullanuvchi xodimlarga motivatsiya berish

Javob: A) Har bir xodimning qobiliyatini aniqlash, ularni rivojlantirish va motivatsiya qilish

121. Yashil iqtisodiyotning asosiy maqsadi nima?

A) Atrof-muhitga zarar yetkazmagan holda iqtisodiy o'sishni ta'minlash

B) Faqat qishloq xo'jaligini rivojlantirish

C) Ishlab chiqarish hajmini oshirish, ekologik omillarni inobatga olmaslik

D) Atrof-muhitni ifloslantirish hisobiga tezroq iqtisodiy daromad olish

Javob: A) Atrof-muhitga zarar yetkazmagan holda iqtisodiy o'sishni ta'minlash

122. Ekologik menejment nima?

A) Korxonada atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgan boshqaruv tizimi

B) Ekologik jarayonlarga e'tibor bermaslik

C) Kompaniyaning faqat moliyaviy maqsadlarini hisobga olish

D) Faqat davlat tashkilotlari uchun muhim bo'lgan boshqaruv tizimi

Javob: A) Korxonada atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgan boshqaruv tizimi

123. Qaysi tamoyil yashil iqtisodiyotda asosiy hisoblanadi?

A) Atrof-muhitga zarar yetkazmasdan resurslardan samarali foydalanish

B) Qayta tiklanmaydigan resurslarni ortiqcha ishlatish

C) Ishlab chiqarishda ekologik standartlarga rioya qilmaslik

D) Energiya va xomashyo sarfini oshirish

Javob: A) Atrof-muhitga zarar yetkazmasdan resurslardan samarali foydalanish

124. Yashil iqtisodiyot qaysi omillarni o'z ichiga oladi?

A) Ekologik toza texnologiyalar, qayta tiklanuvchi energiya va barqaror rivojlanish

B) Atrof-muhitni inobatga olmagan holda iqtisodiy rivojlanish

C) Faqat tabiiy resurslarni haddan tashqari ekspluatatsiya qilish

D) Kompaniyaning faqat qisqa muddatli daromadini oshirish

Javob: A) Ekologik toza texnologiyalar, qayta tiklanuvchi energiya va barqaror rivojlanish

125. Ekologik menejmentning asosiy vazifasi nima?

A) Korxonaning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish va resurslardan samarali foydalanish

B) Faqat ishlab chiqarish hajmini oshirish

C) Kompaniyaning moliyaviy ko'rsatkichlarini yaxshilash

D) Faqat yirik kompaniyalar uchun ahamiyatli tizim

Javob: A) Korxonaning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish va resurslardan samarali foydalanish

126. Qayta tiklanadigan energiya manbalariga qaysi texnologiyalar kiradi?

A) Quyosh energiyasi, shamol energiyasi va gidroelektr stansiyalar

B) Neft va ko'mir yoqilg'ilari

C) Faqat atom elektr stansiyalari

D) Faqat gaz yoqilg'isi

Javob: A) Quyosh energiyasi, shamol energiyasi va gidroelektr stansiyalar

127. Korxonalarda yashil menejmentni joriy qilishning asosiy afzalligi nima?

A) Atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish va barqaror rivojlanishga erishish

B) Ishlab chiqarish hajmini keskin oshirish

C) Xodimlar sonini kamaytirish

D) Yashil iqtisodiyot faqat davlat tomonidan tartibga solinadigan jarayon

Javob: A) Atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish va barqaror rivojlanishga erishish

128. Qaysi yondashuv ekologik menejment strategiyasiga mos keladi?

A) Korxonaning chiqindilarni qayta ishlash va ekologik toza texnologiyalardan foydalanish

B) Ishlab chiqarish jarayonida chiqindilarni nazorat qilmaslik

C) Faqat iqtisodiy foydani ko'zlab, ekologik xavfsizlikni inobatga olmaslik

D) Korxonaning ekologik siyosatini faqat qog'ozda belgilash, amalda uni qo'llamaslik

Javob: A) Korxonaning chiqindilarni qayta ishlash va ekologik toza texnologiyalardan foydalanish

129. Yashil iqtisodiyotda ekologik soliq nima maqsadda joriy qilinadi?

A) Atrof-muhitga zarar yetkazgan korxonalarni javobgarlikka tortish va ekologik loyihalarni moliyalashtirish uchun

B) Korxonalarning moliyaviy ahvolini yomonlashtirish uchun

C) Faqat ekologik texnologiyalarni sotib olish uchun

D) Kompaniyalarga bosim o'tkazish uchun

Javob: A) Atrof-muhitga zarar yetkazgan korxonalarni javobgarlikka tortish va ekologik loyihalarni moliyalashtirish uchun

130. Yashil iqtisodiyotning afzalliklaridan biri nima?

A) Atrof-muhitni asrab-avaylash bilan birga iqtisodiy o'sishni ta'minlash

B) Resurslar haddan tashqari ko'p ishlatilishi

C) Faqat ekologik tashkilotlar uchun ahamiyatga ega bo'lishi

D) Yashil iqtisodiyot faqat rivojlangan davlatlar uchun muhim bo'lishi

Javob: A) Atrof-muhitni asrab-avaylash bilan birga iqtisodiy o'sishni ta'minlash

131. Barqaror ta'minot zanjirining asosiy maqsadi nima?

A) Faqat past xarajatli yetkazib beruvchilar bilan ishlash

B) Ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan barqaror ta'minot tizimini yaratish

C) Mahsulotlarni har qanday yo'l bilan tezroq yetkazib berish

D) Faoliyatda faqat an'anaviy usullardan foydalanish

Javob: B) Ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan barqaror ta'minot tizimini yaratish

132. Qaysi omillar barqaror ta'minot zanjirini yaratishda muhim rol o'ynaydi?

A) Ekologik toza mahsulotlar, barqaror ta'minotchilar va samarali logistika

B) Faqat ishlab chiqarish jarayoniga e'tibor qaratish

C) Xarajatlarni iloji boricha kamaytirish va sifatni pasaytirish

D) Faqat ichki bozor uchun yetkazib berishni ta'minlash

Javob: A) Ekologik toza mahsulotlar, barqaror ta'minotchilar va samarali logistika

133. Barqaror ta'minot zanjirida qayta ishlash (recycling) nima uchun muhim?

A) Chiqindilarni kamaytirish va resurslardan samarali foydalanish uchun

B) Ishlab chiqarish jarayonlarini murakkablashtirish uchun

C) Mahsulotlarni qimmatlashtirish uchun

D) Xomashyo tannarxini oshirish uchun

Javob: A) Chiqindilarni kamaytirish va resurslardan samarali foydalanish uchun

134. Ta'minot zanjirining samaradorligini oshirish uchun qaysi strategiya qo'llaniladi?

A) Texnologiyalarni modernizatsiya qilish va avtomatlashtirish

B) Mahsulotlarni yetkazib berish jarayonini nazoratsiz qoldirish

C) Mahsulot sifati va ekologik talablarni e'tiborsiz qoldirish

D) Ta'minot zanjirini faqat mahalliy bozorda rivojlantirish

Javob: A) Texnologiyalarni modernizatsiya qilish va avtomatlashtirish

135. Qanday kompaniyalar barqaror ta'minot zanjiridan ko'proq foyda oladi?

A) Barqaror rivojlanish tamoyillariga amal qiladigan kompaniyalar

B) Atrof-muhitni ifloslantiruvchi kompaniyalar

C) Ta'minot tizimiga umuman e'tibor qaratmaydigan kompaniyalar

D) Qisqa muddatli foydani ustuvor qo'yadigan kompaniyalar

Javob: A) Barqaror rivojlanish tamoyillariga amal qiladigan kompaniyalar

136. Qaysi yondashuv barqaror ta'minot zanjirining samaradorligini oshirishga yordam beradi?

A) Mahalliy va xalqaro yetkazib beruvchilar bilan uzoq muddatli hamkorlik o'rnatish

B) Faqat bitta yetkazib beruvchiga bog'liq bo'lish

C) Yetkazib berish jarayonini nazoratsiz qoldirish

D) Faoliyatni faqat qisqa muddatli foyda olishga qaratish

Javob: A) Mahalliy va xalqaro yetkazib beruvchilar bilan uzoq muddatli hamkorlik o'rnatish

137. Barqaror ta'minot zanjiri qaysi jihatlarni o'z ichiga oladi?

A) Atrof-muhitga ta'sirni minimallashtirish, samarali yetkazib berish va barqaror ishlab chiqarish

B) Xomashyolarni iloji boricha tezroq tugatish

C) Ishlab chiqarish jarayonlarini ortiqcha resurs talab qiladigan usulda yuritish

D) Faoliyatni faqat ichki bozorga yo'naltirish

Javob: A) Atrof-muhitga ta'sirni minimallashtirish, samarali yetkazib berish va barqaror ishlab chiqarish

138. Qaysi texnologiyalar barqaror ta'minot zanjirining rivojlanishiga yordam beradi?

A) Sun'iy intellekt, IoT (Internet of Things) va avtomatlashtirilgan monitoring tizimlari

B) Faoliyatni faqat qo'lda boshqarish

C) Eski uslubdagi ta'minot zanjirini saqlab qolish

D) Faqat mahalliy yetkazib beruvchilarga bog'liq bo'lish

Javob: A) Sun'iy intellekt, IoT (Internet of Things) va avtomatlashtirilgan monitoring tizimlari

139. Barqaror ta'minot zanjiri qaysi muammolarni hal qilishga yordam beradi?

A) Xomashyo tanqisligi, atrof-muhit ifloslanishi va ortiqcha chiqindilarni kamaytirish

B) Ishlab chiqarish jarayonlarini murakkablashtirish

C) Ta'minot zanjirining samaradorligini kamaytirish

D) Faqat ishlab chiqarish jarayoniga e'tibor qaratish

Javob: A) Xomashyo tanqisligi, atrof-muhit ifloslanishi va ortiqcha chiqindilarni kamaytirish

140. Barqaror ta'minot zanjirini yaratishning asosiy afzalliklari nimalardan iborat?

A) Xarajatlarni optimallashtirish, atrof-muhitni muhofaza qilish va uzoq muddatli rivojlanish

B) Xomashyo sarfini oshirish

C) Ishlab chiqarish jarayonini nazoratsiz qoldirish

D) Atrof-muhit muammolarini e'tiborsiz qoldirish

Javob: A) Xarajatlarni optimallashtirish, atrof-muhitni muhofaza qilish va uzoq muddatli rivojlanish

141. Innovatsion menejmentning asosiy maqsadi nima?

A) Faqat mavjud biznes jarayonlarini saqlab qolish

B) Kompaniyada yangi texnologiyalar va innovatsion strategiyalarni joriy etish

C) Ishlab chiqarish jarayonlarini murakkablashtirish

D) Menejrlarning faqat an'anaviy yondashuvlardan foydalanishi

Javob: B) Kompaniyada yangi texnologiyalar va innovatsion strategiyalarni joriy etish

142. Biznesning raqamli transformatsiyasi qanday foyda keltiradi?

A) Ish jarayonlarini avtomatlashtirish va samaradorlikni oshirish

B) Faqat mijozlar bilan ishlash jarayonlarini murakkablashtirish

C) Xodimlarning ish yuklamasini oshirish

D) Kompaniyaning innovatsiyalar bilan bog'liq faoliyatini qisqartirish

Javob: A) Ish jarayonlarini avtomatlashtirish va samaradorlikni oshirish

143. Innovatsion menejmentda qaysi yondashuv eng samarali hisoblanadi?

A) Moslashuvchanlik va doimiy o'zgarishlarga tayyor bo'lish

B) Faqat an'anaviy strategiyalarni qo'llash

C) Innovatsiyalarni faqat katta kompaniyalarda joriy qilish

D) Bozor talablarini hisobga olmaslik

Javob: A) Moslashuvchanlik va doimiy o'zgarishlarga tayyor bo'lish

144. Raqamli transformatsiya qaysi sohalarda eng ko'p ta'sir qiladi?

A) Marketing, ishlab chiqarish va mijozlarga xizmat ko'rsatish

B) Faqat ishlab chiqarish sohasida

C) Faqat moliyaviy hisobotlarga

D) Menejrlarning ish yuklamasini kamaytirish uchun

Javob: A) Marketing, ishlab chiqarish va mijozlarga xizmat ko'rsatish

145. Qaysi texnologiyalar biznesning raqamli transformatsiyasini tezlashtiradi?

A) Sun'iy intellekt (AI), Big Data, IoT va blokcheyn

B) Faqat ofis dasturlari

C) Faqat an'anaviy telefon aloqasi

D) Ish jarayonlarini qo'lda boshqarish

Javob: A) Sun'iy intellekt (AI), Big Data, IoT va blokcheyn

146. Innovatsion menejment strategiyasining asosiy tarkibiy qismi qaysi?

A) Yangi mahsulot va xizmatlarni yaratish va bozorda yetakchilik qilish

B) Faqat ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish

C) Innovatsiyalarni faqat yirik korporatsiyalar uchun qo'llash

D) Kompaniyaning an'anaviy usullaridan voz kechmaslik

Javob: A) Yangi mahsulot va xizmatlarni yaratish va bozorda yetakchilik qilish

147. Raqamli transformatsiya jarayonida kompaniyalar qanday qiyinchiliklarga duch keladi?

- A) Xodimlarning yangi texnologiyalarga moslashishi va investitsiyalar yetishmovchiligi
- B) Raqamli transformatsiyaning barcha kompaniyalarga bir xilda ta'sir qilishi
- C) Innovatsion jarayonlarning faqat kichik bizneslarga tegishli bo'lishi
- D) Bozorning doimiy barqaror bo'lishi

Javob: A) Xodimlarning yangi texnologiyalarga moslashishi va investitsiyalar yetishmovchiligi

148. Qaysi omillar innovatsion menejmentning samaradorligini oshiradi?

- A) Tezkor qaror qabul qilish, bozor tendensiyalarini tahlil qilish va yangi texnologiyalarni qo'llash
- B) Faqat mavjud strategiyalarni saqlab qolish
- C) Raqamli transformatsiyani faqat yirik kompaniyalarga qo'llash
- D) Xodimlarni innovatsiyalardan uzoq tutish

Javob: A) Tezkor qaror qabul qilish, bozor tendensiyalarini tahlil qilish va yangi texnologiyalarni qo'llash

149. Raqamli transformatsiyaning kompaniyalar uchun eng katta foydasi qaysi?

- A) Operatsion samaradorlikni oshirish va yangi bozor segmentlariga chiqish
- B) Faqat mavjud mijozlarni saqlab qolish
- C) Yangi texnologiyalarni qimmat va foydasiz qilish
- D) Ish jarayonlarini murakkablashtirish

Javob: A) Operatsion samaradorlikni oshirish va yangi bozor segmentlariga chiqish

150. Qaysi kompaniyalar raqamli transformatsiyadan ko'proq foyda oladi?

- A) Innovatsiyalarni faol qo'llaydigan va mijozlarga yo'naltirilgan kompaniyalar
- B) An'anaviy biznes modelidan voz kechishni istamaydigan kompaniyalar
- C) Texnologiyalarga investitsiya kiritmaydigan kompaniyalar
- D) Faqat ichki bozorda ishlaydigan kompaniyalar

Javob: A) Innovatsiyalarni faol qo'llaydigan va mijozlarga yo'naltirilgan kompaniyalar

151. O'zbekistonda barqaror rivojlanish konsepsiyasining asosiy maqsadi nima?

- A) Ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash
- B) Faqat sanoatni rivojlantirish
- C) Atrof-muhitga e'tibor bermasdan iqtisodiy o'sishni oshirish
- D) Xorijiy investorlarni cheklash

Javob: A) Ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash

152. Barqaror rivojlanish tamoyillari O'zbekistonda qanday sohalarga ta'sir qiladi?

- A) Qishloq xo'jaligi, sanoat, energetika va ijtimoiy sohalarga
- B) Faqat davlat boshqaruvi tizimiga
- C) Faqat iqtisodiy rivojlanishga
- D) Faqat chet el investitsiyalariga

Javob: A) Qishloq xo'jaligi, sanoat, energetika va ijtimoiy sohalarga

153. O'zbekiston sharoitida barqaror menejment modelini ishlab chiqishda asosiy qiyinchilik nima?

- A) Yashil iqtisodiyot bo'yicha yetarli investitsiyalarning mavjud emasligi
- B) Ishlab chiqarish tizimlarining yuqori texnologiyalarga asoslanganligi

- C) Mahalliy korxonalar allaqachon barqaror rivojlanish modeliga moslashgani
- D) Tabiiy resurslardan haddan tashqari samarali foydalanish

Javob: A) Yashil iqtisodiyot bo'yicha yetarli investitsiyalarning mavjud emasligi

154. Qaysi menejment modeli O'zbekiston sharoitida barqaror rivojlanishga eng mos keladi?

- A) Innovatsion menejment va yashil iqtisodiyotga asoslangan model
- B) Faqat mahalliy korxonalarning an'anaviy biznes yuritish uslubiga asoslangan model
- C) Faqat davlat sektoriga asoslangan model
- D) Xususiy biznesni rivojlantirishni cheklovchi model

Javob: A) Innovatsion menejment va yashil iqtisodiyotga asoslangan model

155. O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishga qanday choralar ko'rilmogda?

- A) Qayta tiklanadigan energiya manbalariga investitsiyalar jalb qilish
- B) Faqat an'anaviy yoqilg'i turlaridan foydalanish
- C) Mahalliy korxonalarni ekologik tamoyillarga rioya qilishga majburlamaslik
- D) Ishlab chiqarish jarayonlarini texnologik modernizatsiya qilmaslik

Javob: A) Qayta tiklanadigan energiya manbalariga investitsiyalar jalb qilish

156. O'zbekistonda barqaror rivojlanish uchun qanday strategiyalar samarali hisoblanadi?

- A) Innovatsiyalarni joriy qilish, ekologik standartlarni takomillashtirish va inson kapitaliga sarmoya kiritish
- B) Faqat an'anaviy qishloq xo'jaligiga e'tibor qaratish
- C) Faoliyatni faqat davlat investitsiyalariga bog'liq qilish
- D) Korxonalar va kompaniyalarning ekologik siyosatiga e'tibor qaratmaslik

Javob: A) Innovatsiyalarni joriy qilish, ekologik standartlarni takomillashtirish va inson kapitaliga sarmoya kiritish

157. O'zbekistonda barqaror rivojlanish uchun eng dolzarb muammo nima?

- A) Ekologik ifloslanish va resurslardan samarali foydalanish masalalari
- B) Raqobatning haddan tashqari yuqori bo'lishi
- C) Mahalliy ishlab chiqarishning dunyo bozorida yetakchi o'rinda bo'lishi
- D) Ish kuchi yetishmovchiligi

Javob: A) Ekologik ifloslanish va resurslardan samarali foydalanish masalalari

158. Barqaror rivojlanish menejmenti uchun qaysi elementlar muhim?

- A) Ekologik menejment, resurslardan samarali foydalanish va barqaror ta'minot zanjiri
- B) Faqat ishlab chiqarish jarayonlariga e'tibor qaratish
- C) Faqat daromadni oshirish
- D) Xomashyo resurslarini doimiy ravishda ko'paytirish

Javob: A) Ekologik menejment, resurslardan samarali foydalanish va barqaror ta'minot zanjiri

159. O'zbekistonning barqaror rivojlanish strategiyalarida qaysi jihatlar ustuvor hisoblanadi?

- A) Ekologik toza texnologiyalarni rivojlantirish va resurslar samaradorligini oshirish
- B) Atrof-muhit masalalariga e'tibor bermaslik
- C) Sanoatni faqat an'anaviy yo'nalishda rivojlantirish
- D) Xorijiy investitsiyalarni cheklash

Javob: A) Ekologik toza texnologiyalarni rivojlantirish va resurslar samaradorligini oshirish

160. O'zbekistonda barqaror rivojlanish bo'yicha qanday amaliy chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda?

- A) Quyosh va shamol energiyasidan foydalanish bo'yicha yangi loyihalar
- B) Ishlab chiqarish jarayonlarini ekologik standartlarga moslashtirishga harakat qilmaslik
- C) Energetika sohasida faqat an'anaviy yoqilg'i turlaridan foydalanish
- D) Korxonalar tomonidan ekologik tamoyillarga e'tibor berilmasligi

Javob: A) Quyosh va shamol energiyasidan foydalanish bo'yicha yangi loyihalar

**1-MAVZU. MENEJMENTNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH
TENDENSIYALARI
GLOSSARIY**

1. **Menejment** – Tashkilotni samarali boshqarish, rejalashtirish, tashkil qilish, rahbarlik qilish va nazorat qilish jarayoni.
2. **Strategik menejment** – Korxonaning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash va ularga erishish uchun samarali rejalashtirish va resurslarni taqsimlash tizimi.
3. **Innovatsion menejment** – Kompaniyaning texnologik yangiliklar va innovatsiyalar yordamida raqobatbardoshlikni oshirish strategiyasi.
4. **Raqamli transformatsiya** – Kompaniyalarning biznes jarayonlarini avtomatlashtirish va raqamli texnologiyalar yordamida samaradorligini oshirish jarayoni.
5. **Globalizatsiya** – Dunyo miqyosida iqtisodiy, madaniy va texnologik integratsiya jarayoni, menejmentga xalqaro ta'sir ko'rsatadi.
6. **Barqaror rivojlanish** – Iqtisodiy o'sishni ekologik muvozanat va ijtimoiy mas'uliyatni hisobga olgan holda boshqarish strategiyasi.
7. **Ekologik menejment** – Korxonaning ekologik barqarorligini ta'minlash va tabiiy resurslardan samarali foydalanish usullari.
8. **Korporativ boshqaruv** – Kompaniyaning aksiyadorlar, menejerlar va manfaatdor tomonlar o'rtasidagi boshqaruv tizimi va munosabatlari.
9. **Ijtimoiy mas'uliyatli biznes (CSR - Corporate Social Responsibility)** – Kompaniyaning jamiyat oldidagi ijtimoiy, ekologik va iqtisodiy majburiyatlarini bajarish tamoyili.
10. **Transformatsion liderlik** – Rahbarning tashkilot ichida o'zgarishlarni boshqarish va xodimlarni ilhomlantirish qobiliyati.
11. **Agile menejment** – Tezkor va moslashuvchan boshqaruv usuli bo'lib, tez o'zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashish uchun qo'llaniladi.
12. **Risk-menejment** – Korxonada mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan xavflarni tahlil qilish va ularni kamaytirish strategiyalarini ishlab chiqish.
13. **Yetkazib berish zanjiri menejmenti** – Xomashyo yetkazib berish, ishlab chiqarish va tayyor mahsulotni iste'molchiga yetkazib berish jarayonlarini samarali boshqarish tizimi.
14. **Xodimlarni boshqarish (HRM - Human Resource Management)** – Kompaniyaning kadrlar siyosatini shakllantirish, xodimlarni jalb qilish, rivojlantirish va rag'batlantirish tizimi.
15. **Korrupsiyaga qarshi menejment** – Kompaniyada korrupsiyani oldini olish va shaffoflikni ta'minlash bo'yicha boshqaruv strategiyalari.

16. **Loyihalarni boshqarish (Project Management)** – Belgilangan maqsadga erishish uchun vaqt, byudjet va resurslarni samarali boshqarish tizimi.
17. **Big Data menejmenti** – Korxonada katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish va strategik qarorlar qabul qilishda foydalanish usullari.
18. **Korxona chidamliligi (Business Resilience)** – Korxonaning iqtisodiy, texnologik yoki ijtimoiy inqirozlarga moslashish va tiklanish qobiliyati.
19. **Noaniqlik sharoitida qaror qabul qilish** – Menejerlarning o'zgaruvchan muhit va noaniqlik sharoitida tezkor va samarali qarorlar qabul qilish qobiliyati.
20. **Mijoz tajribasi menejmenti (Customer Experience Management)** – Mijozlar ehtiyojlarini chuqur tushunish va ularning kompaniya bilan bo'lgan tajribasini yaxshilash strategiyasi.

2-MAVZU. STRATEGIK MENEJMENT VA BOSHQARUVDA INQIROZLARNI YENGIB O'TISH GLOSSARIY

1. **Strategik menejment** – Korxonaning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash, strategik rejalashtirish va resurslarni samarali taqsimlash tizimi.
2. **Inqiroz menejmenti** – Kutilmagan va salbiy ta'sir ko'rsatadigan muammolarni aniqlash, tahlil qilish va ularni bartaraf etish bo'yicha menejerlarning harakatlari.
3. **Risk menejmenti** – Korxona duch kelishi mumkin bo'lgan xavflarni oldindan aniqlash, baholash va ularni kamaytirish strategiyasi.
4. **Boshqaruv qarorlarini qabul qilish** – Korxona rahbarlari tomonidan inqiroz yoki strategik muammolarni hal qilish uchun samarali qarorlar ishlab chiqish jarayoni.
5. **Krizis strategiyasi** – Kompaniyaning inqiroz sharoitida omon qolishi va rivojlanishi uchun ishlab chiqiladigan maxsus harakat rejasi.
6. **Moliyaviy inqiroz** – Kompaniyaning moliyaviy barqarorligini yo'qotishi, kutilmagan xarajatlar yoki daromadlarning pasayishi natijasida yuzaga keladigan holat.
7. **Organizatsion moslashuvchanlik** – Korxonaning ichki va tashqi muhit o'zgarishlariga tez va samarali moslasha olish qobiliyati.
8. **Davlat tartibga solish** – Hukumat tomonidan iqtisodiy inqirozlarni oldini olish yoki kamaytirish uchun ishlab chiqilgan qonunchilik va siyosatlar.

9. **Korporativ boshqaruv (Corporate Governance)** – Korxonadagi menejerlar, aksiyadorlar va manfaatdor tomonlar o‘rtasidagi boshqaruv tizimi va munosabatlar.
10. **Transformatsion liderlik** – Rahbarning inqiroz sharoitida o‘zgarishlarni boshqarish va xodimlarni rag‘batlantirish qobiliyati.
11. **Likvidlik menejmenti** – Kompaniyaning qisqa muddatli moliyaviy majburiyatlarini bajarish qobiliyatini ta‘minlash tizimi.
12. **Ishlab chiqarish va yetkazib berish zanjiri muammolari** – Xomashyo yetkazib berishda uzilishlar yoki ishlab chiqarish jarayonidagi qiyinchiliklar.
13. **Kompleks tizimlar nazariyasi** – Inqirozli vaziyatlarni boshqarish uchun murakkab va o‘zgaruvchan tizimlarni tahlil qilish usuli.
14. **Noaniqlik sharoitida qaror qabul qilish** – Menejerlarning bozor sharoitlari aniq bo‘lmagan yoki oldindan prognoz qilib bo‘lmaydigan holatlarda to‘g‘ri qaror qabul qilish qobiliyati.
15. **Strategik rejalashtirish** – Korxonaning uzoq muddatli maqsadlariga erishish uchun aniq yo‘nalishlar va strategiyalar ishlab chiqish jarayoni.
16. **Boshqaruvdagi innovatsiyalar** – Menejerlarning inqirozni yengish va raqobatbardoshlikni oshirish uchun yangi texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarni qo‘llashi.
17. **Xodimlar motivatsiyasi** – Inqiroz sharoitida xodimlarning ish samaradorligini oshirish va ularga ruhiy qo‘llab-quvvatlash berish usullari.
18. **Diversifikatsiya strategiyasi** – Kompaniyaning inqirozdan chiqish uchun yangi bozorlarga kirishi yoki mahsulot turlarini kengaytirishi.
19. **Brend ishonchini tiklash** – Kompaniya obro‘cini tiklash va iste‘molchilar ishonchini qayta shakllantirish strategiyasi.
20. **Post-inqiroz strategiyasi** – Inqirozdan keyingi davrda kompaniyaning barqaror o‘lishini ta‘minlash va qayta tiklash rejasi.

3-MAVZU. KORPORATIV BOSHQARUV VA BIZNES ETIKA MUAMMOLARI

GLOSSARIY

1. **Korporativ boshqaruv (Corporate Governance)** – Kompaniyaning rahbariyati, aksiyadorlari va manfaatdor tomonlari o'rtasidagi boshqaruv tizimi va munosabatlar.
2. **Biznes etika (Business Ethics)** – Kompaniya ichida va tashqi muhitda axloqiy tamoyillarga asoslangan boshqaruv va ish yuritish qoidalari.
3. **Shaffoflik (Transparency)** – Kompaniyaning moliyaviy holati, boshqaruv qarorlari va biznes operatsiyalari haqida ochiq va aniq axborot taqdim etish tamoyili.
4. **Mas'uliyatli boshqaruv (Responsible Management)** – Menejrlarning aksiyadorlar, xodimlar, mijozlar va jamiyat oldidagi majburiyatlarini bajarish tamoyili.
5. **Manfaatlar to'qnashuvi (Conflict of Interest)** – Menejer yoki aksiyadorning shaxsiy manfaatlari kompaniyaning umumiy maqsadlariga zid kelishi holati.
6. **Korrupsiyaga qarshi boshqaruv (Anti-Corruption Management)** – Kompaniyada korrupsiyani oldini olish va shaffoflikni ta'minlash bo'yicha strategiyalar.
7. **Moliyaviy shaffoflik (Financial Transparency)** – Korxonaning moliyaviy hisobotlarini halol va to'g'ri yuritishi.
8. **Audit tizimi (Audit System)** – Ichki va tashqi audit tizimlari orqali kompaniyaning moliyaviy va operatsion faoliyatini tekshirish mexanizmi.
9. **Menejrlarning javobgarligi (Managerial Accountability)** – Kompaniya menejrlarining o'z vazifalarini halol bajarish va qarorlar uchun javob berish majburiyati.
10. **Axloqiy kod (Code of Ethics)** – Kompaniyaning biznes yuritishdagi asosiy axloqiy tamoyillari va standartlari.
11. **Korporativ ijtimoiy mas'uliyat (Corporate Social Responsibility - CSR)** – Kompaniyaning jamiyat, ekologiya va inson kapitalini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan tashabbuslari.
12. **Tashqi manfaatdor tomonlar (External Stakeholders)** – Kompaniya faoliyatiga bevosita yoki bilvosita ta'sir qiluvchi davlat organlari, mijozlar, hamkorlar va jamoatchilik.
13. **Ichki manfaatdor tomonlar (Internal Stakeholders)** – Kompaniyaning aksiyadorlari, rahbariyati va xodimlari.
14. **Audit va nazorat qo'mitasi (Audit and Control Committee)** – Kompaniyaning ichki va tashqi moliyaviy tekshiruvlarini nazorat qiluvchi tuzilma.
15. **Hissadorlar huquqlari (Shareholder Rights)** – Aksiyadorlarning kompaniyaning faoliyati va boshqaruv qarorlarida ishtirok etish huquqlari.
16. **Firibgarlik va moliyaviy manipulyatsiya (Fraud and Financial Manipulation)** – Kompaniyaning moliyaviy hisobotlari va biznes operatsiyalarida soxtalashtirish va noqonuniy harakatlar.

17. **Davlat tartibga solishi (Government Regulation)** – Davlatning korporativ boshqaruv va biznes etikasi bo'yicha qonunchilik asosida nazorat olib borishi.
18. **Etik investitsiyalar (Ethical Investing)** – Investorlarning axloqiy tamoyillarga asoslangan bizneslarga sarmoya kiritishi.
19. **Rahbarlik uslublari (Leadership Styles)** – Menejerlarning xodimlar bilan ishlash, qarorlar qabul qilish va biznesni boshqarish uslublari.
20. **Xodimlarning huquqlari va mehnat etikasini ta'minlash (Employee Rights and Workplace Ethics)** – Xodimlarning mehnat sharoitlari, haq-huquqlari va insoniy munosabatlar tamoyillari.

4-MAVZU. BARQAROR RIVOJLANISH VA INNOVATSION MENEJMENT TAMOYILLARI GLOSSARIY

1. **Barqaror rivojlanish (Sustainable Development)** – Ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash orqali hozirgi va kelajak avlodlar ehtiyojlarini qondirish konsepsiyasi.
2. **Innovatsion menejment (Innovation Management)** – Yangi texnologiyalar, biznes jarayonlari va strategiyalarni ishlab chiqish va joriy qilish orqali kompaniyaning raqobatbardoshligini oshirish tizimi.
3. **Ekologik menejment (Environmental Management)** – Tashkilotning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish va ekologik barqarorlikni ta'minlash bo'yicha strategiyalar ishlab chiqish jarayoni.
4. **Aylana iqtisodiyot (Circular Economy)** – Chiqindilarni kamaytirish, resurslarni qayta ishlash va mahsulotning hayot siklini uzaytirishga asoslangan iqtisodiy model.
5. **Raqamli transformatsiya (Digital Transformation)** – Kompaniyaning raqamli texnologiyalarni joriy qilish orqali o'z biznes modelini modernizatsiya qilish jarayoni.
6. **Ijtimoiy mas'uliyatli biznes (Corporate Social Responsibility - CSR)** – Korxonalarning jamiyat va atrof-muhit oldidagi mas'uliyatini oshirishga qaratilgan tadbirlar majmuasi.
7. **Yashil innovatsiyalar (Green Innovations)** – Ekologik ta'sirni kamaytirishga qaratilgan texnologik yangiliklar va innovatsion boshqaruv tizimlari.
8. **Energiya samaradorligi (Energy Efficiency)** – Kamroq energiya sarflash orqali ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini optimallashtirish.

9. **Barqaror ta'minot zanjiri (Sustainable Supply Chain)** – Atrof-muhitga zarar yetkazmaydigan hamda iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlovchi yetkazib berish tizimi.
10. **Innovatsion strategiya (Innovation Strategy)** – Kompaniyaning bozorda ustunlikka erishish va yangiliklarni joriy qilish bo'yicha uzoq muddatli rejalari.
11. **Ekologik sertifikatlar (Environmental Certifications)** – Mahsulot yoki xizmatlarning ekologik talab va standartlarga muvofiqligini tasdiqlovchi hujjatlar (masalan, ISO 14001).
12. **Xodimlarning barqaror rivojlanishdagi roli (Employee Engagement in Sustainability)** – Xodimlarning ekologik va ijtimoiy mas'uliyatga asoslangan kompaniya tashabbuslarida ishtirok etishi.
13. **Yashil iqtisodiyot (Green Economy)** – Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ekologik barqarorlikni ta'minlashga asoslangan iqtisodiy model.
14. **Texnologik innovatsiyalar (Technological Innovations)** – Ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish uchun ilg'or texnologiyalarni qo'llash.
15. **O'zgarishlarni boshqarish (Change Management)** – Kompaniyaning yangi sharoitlarga moslashishi va transformatsiya jarayonlarini samarali boshqarish strategiyalari.
16. **Ilmiy-tadqiqot va tajriba ishlari (R&D - Research and Development)** – Innovatsion mahsulotlar, xizmatlar va texnologiyalarni ishlab chiqish bo'yicha ilmiy faoliyat.
17. **Ijtimoiy innovatsiyalar (Social Innovations)** – Jamiyatdagi muammolarni hal qilishga qaratilgan yangi boshqaruv yondashuvlari va texnologik yechimlar.
18. **Ekologik moliyalashtirish (Green Financing)** – Barqaror rivojlanish va yashil loyihalarni qo'llab-quvvatlash uchun ajratilgan investitsiyalar.
19. **Barqaror strategik rejalashtirish (Sustainable Strategic Planning)** – Kompaniyaning uzoq muddatli barqaror rivojlanish maqsadlariga mos keladigan strategiyalarni ishlab chiqish jarayoni.
20. **Foydalanish muddati menejmenti (Lifecycle Management)** – Mahsulot yoki xizmatning hayotiy siklini nazorat qilish va ekologik barqarorlikni ta'minlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 488 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. 1-jild. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 592 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O‘zbekiston”, 2018. – 507 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon bo‘ladi. 3-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2019. – 400 b.
5. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2020. – 400 b.

II. Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O‘zbekiston, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 12 iyundagi “Oliy ta’lim muassasalarining rahbar va pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi PF-4732-sonli Farmoni.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 27 maydagi “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5729-son Farmoni.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 27 avgustdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to‘g‘risida”gi PF-5789-sonli Farmoni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 23 sentabrdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 797-sonli Qarori.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847- sonli Farmoni.
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son Farmoni.
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-yanvardagi “Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo‘lga qo‘yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-14-sonli Farmoni.

III. Maxsus adabiyotlar:

1. Rothaermel, F. T. (2024). Strategic Management: Concepts and Cases (5th ed.). McGraw-Hill Education.
2. Hill, C. W. L., & Jones, G. R. (2024). Strategic Management: An Integrated Approach (14th ed.). Cengage Learning.
3. Kotler, P., & Keller, K. L. (2022). Marketing Management (16th ed.). Pearson.
4. Robbins, S. P., & Coulter, M. (2021). Management (15th ed.). Pearson.
5. Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. (2020). Exploring Corporate Strategy. Pearson Education.
6. Galloway, S. (2020). Post Corona: From Crisis to Opportunity. Portfolio.

7. Yusupova D. T. Boshqaruv tafakkuri tarixi : O'quv qo'llanma. Toshkent.: TDIU. 2021. 240 bet.
8. Umarxodjayeva M.G'., Yaxyayeva I.K. Ishlab chiqarish menejmenti. O'quv qo'llanma. –T.: «IQTISODIYOT», 2019. – 310 b.
9. Yo'ldoshev N.Q., Yusupova D.T. Sifat menejmenti. O'quv qo'llanma. –T.: «IQTISODIYOT», 2019. -274 b.
10. Yo'ldoshev N.Q., Yusupova D.T. Tizimli menejment. Darslik. -T.: «IQTISODIYOT», 2019. - 359 b.
11. Yo'ldoshev N.Q. Strategik menejment. Darslik. – T.: «IQTISODIYOT», 2019. – 122 b.
12. Richard L. Daft. "Management" Cengage Learning, 2022.
13. Jennifer M. George Contemporary Management, 2024, McGraw Hill.
14. Denise Breau Soignet, "Management: A Practical Introduction" 2024 McGraw Hill.

IV. Elektron ta'lim resurslari

1. www.lex.uz O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari milliy bazasi.
2. www.gov.uz O'zbekiston Respublikasining Hukumat portali.
3. www.stat.uz O'zbekiston Respublikasi Davlat statistikasi qo'mitasi.
4. www.norma.uz Norma axborot-huquqiy portali.
5. www.chamber.uz O'zbekiston Savdo-sanoat palatasi rasmiy sayti.
6. scholar.google.com – akademik va ilmiy tadqiqotlar uchun mo'ljallangan qidiruv tizimi.
7. www.jstor.org – ilmiy tadqiqotlar, akademik maqolalar va kitoblarga kirish imkonini beruvchi onlayn raqamli kutubxona qidiruv tizimi.
8. www.sciencedirect.com – ilmiy tadqiqotlar, ilmiy maqolalar va kitoblarga kirish imkoniyatini beruvchi raqamli kutubxona qidiruv tizimi.
9. link.springer.com – ilmiy va texnik kontentni taqdim etuvchi raqamli kutubxona qidiruv tizimi.
10. www.academia.edu – tadqiqotchilar va olimlar o'z ilmiy ishlarini baham ko'rish, muhokama qilish va ulashishlari uchun mo'ljallangan ijtimoiy tarmoq va raqamli platforma.
11. researchgate.net – ilmiy tadqiqotchilar va olimlar uchun mo'ljallangan professional ijtimoiy tarmoq va ilmiy platforma.
12. onlinelibrary.wiley.com – ilmiy va akademik adabiyotlarni keng qamrovda taqdim etuvchi platforma.